

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Infantil

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G110V01501	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés	1c	6
P02G110V01502	Didáctica da expresión plástica e visual	1c	6
P02G110V01503	Educación física e a súa didáctica na idade infantil	1c	6
P02G110V01504	Expresión musical e a súa didáctica	1c	6
P02G110V01505	Lingua e literatura: Galego	1c	6
P02G110V01507	Lingua e literatura: Español	1c	6
P02G110V01508	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés	1c	6
P02G110V01601	Aprendizaxe das ciencias sociais	2c	6
P02G110V01602	Matemáticas para mestres: Educación infantil	2c	6
P02G110V01901	Coñecemento do medio natural	2c	6
P02G110V01902	Ética e deontoloxía profesional	2c	6
P02G110V01906	Obradoiro de creatividade artística	2c	6
P02G110V01907	Xeografía para mestres	2c	6
P02G110V01921	A educación física como medio de interdisciplinaridade	2c	6
P02G110V01922	Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil	2c	6
P02G110V01925	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés**

Materia	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Inglés			
Código	P02G110V01501			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Duncan Barlow, Karen Joan			
Profesorado	Duncan Barlow, Karen Joan			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	A6	B1
	A7	B3
		B4
		B8
		B11
		B12
		B14
2. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e estrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre o estudiantado.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
	A4	B4
	A5	B5
	A6	B7
	A9	B8
	A11	B9
		B11
		B13
		B14
		B15
		B17
		B19
3. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais e pragmáticas.	A1	B1
	A6	B3
		B4
		B11
		B12
		B13
4. Diferenciar entre as actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) adecuadas ao nivel B1.1 do Marco Europeo Común de Referencia para a Aprendizaxe das Linguas (MECR).	A1	B1
	A6	B3
	A11	B4
		B7
		B11
		B12
		B13
5. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.		B19
	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
	A9	B4
	A12	B7
		B8
		B9
		B11
		B12
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B19
6. Ser capaz de levar a cabo distintos tipos de avaliación.		B20
		B21
	A1	B1
	A2	B2
	A5	B3
	A6	B4
	A9	B5
	A11	B7
	A12	B8
		B13
		B14
		B15
		B19
		B21

7. Coñecer o currículo da lingua estranxeira na Educación Infantil.	A1	B1 B3 B4 B13 B14 B15 B21
8. Identificar os tipos de actividades comunicativas (interacción oral, expresión oral e comprensión oral) no ámbito persoal.	A2 A6 A11	B1 B2 B3 B4 B11 B12 B13 B19

Contidos

Tema	
1. Modelo teórico da lingua como comunicación: as achegas orientadas á acción.	1a. As variábeis do ensino das linguas estranxeiras na educación primaria: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. 1b. O inglés como lingua estranxeira. 1c. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras.
2. Achega didáctica por tarefas e competencias.	2a. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Infantil. 2b. O Cadro Europeo Común de Referencia para as linguas (CECR).
3. Currículo de linguas estranxeiras.	3a. A lexislación referente ao ensino das linguas estranxeiras na educación infantil. 3b. O nivel B1 do MECR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias.
4. Elaboración de unidades didácticas.	3c. O DCB de Educación Infantil e a aprendizaxe das linguas estranxeiras. 4a. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita. 4b. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagogizados e documentos auténticos. 4c. Cancións, contos e xogos na clase de francés de Educación Infantil. 4d. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades
5. Métodos de avaliación global e analítica.	5a. A avaliación da comprensión oral e escrita. 5b. A avaliación da expresión oral e escrita.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	25	25	50
Proxectos	25	50	75
Debates	11	11	22
Presentacións/exposicións	1	0	1
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As sesións maxistrais desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nas sesións maxistrais iniciais o profesor sinalará os conceptos esenciais dos diferentes puntos dos contidos da materia. E planificará xunto co alumnado una serie de exposicións por parte do alumnado de conceptos teóricos relevantes. O profesor tamén indicará bibliografía e sitografía útil para o alumnado procurar información e respostas.

Proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá a recopilación de materias necesarios para la creación de unidades didácticas basadas na comprensión e a expresión orais para un alumnado do nivel infantil. Por outra banda, entre alumnado e profesorado se elaborará un conxunto de actividades teóricas e prácticas que reforcen a propia aprendizaxe do alumnado das 4 habilidades (expresión e comprensión oral e escrita). As datas de realización das tarefas serán establecidas nas sesións maxistras. Preferentemente, nas horas de tipo B, o profesor guiará o alumnado para a execución destas tarefas.
Debates	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo C. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistras.
Presentacións/exposicións	Desenvolveranse no final no cuadrimestre nun horario negociado coa clase. Nestas sesións cada alumno ou grupo de alumnos deberá expor oralmente na aula o seu proxecto didáctico final no tempo establecido previamente polo profesor e a clase.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada tanto para os debates como para a aprendizaxe individual realizarase durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. Haberá 2 tipos de titorías: [xerais] e de [cita previa]. Para a titorías [de cita previa] o alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro do horario establecido, preferente mediante correo electrónico.
Proxectos	A atención personalizada tanto para os debates como para a aprendizaxe individual realizarase durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. Haberá 2 tipos de titorías: [xerais] e de [cita previa]. Para a titorías [de cita previa] o alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro do horario establecido, preferente mediante correo electrónico.
Presentacións/exposicións	A atención personalizada tanto para os debates como para a aprendizaxe individual realizarase durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. Haberá 2 tipos de titorías: [xerais] e de [cita previa]. Para a titorías [de cita previa] o alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro do horario establecido, preferente mediante correo electrónico.
Debates	A atención personalizada tanto para os debates como para a aprendizaxe individual realizarase durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. Haberá 2 tipos de titorías: [xerais] e de [cita previa]. Para a titorías [de cita previa] o alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro do horario establecido, preferente mediante correo electrónico.
Probas	Descrición
Outras	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Proxectos	O alumnado presentará, en formato papel, un proxecto didáctico resultante das diferentes tarefas que se deberán realizar ao longo do cuadrimestre. Os criterios de avaliación e o baremo serán negociados co alumnado no inicio do curso e farán parte dunha grella de avaliación. A data de entrega deste proxecto final será a da data oficial fixada polo centro.	0
Debates	O alumnado participará presencialmente en debates sobre os temas que se irán tratando nas aulas maxistras e nas de preparación das tarefas mensuais. As intervencións de cada estudante nestes debates serán avaliadas nunha grella de avaliación dos que os criterios e baremo serán negociados na aula ao inicio do cuadrimestre. Na avaliación dos debates terase en conta a asistencia de cada estudante.	0
Presentacións/exposicións	Na última semana do cuadrimestre, o alumnado deberá presentar oralmente na clase o seu proxecto final, froito das tarefas parciais encargadas polo profesor. Nesta exposición cada estudante deberá presentar o seu proxecto e achegar a argumentación didáctica que o sustenta. As exposicións de cada estudante serán avaliadas nunha grella de avaliación cuxos criterios e baremo serán negociados na aula ao inicio do cuadrimestre.	0

Outras	No que se refire ás actividades organizadas para mellorar a adquisición de lingua inglesa, serán obxecto dun exame escrito e outro oral que se terán establecido nas sesión iniciais do cuadrimestre. O exame oral baseáse nunhas discusións por parellas sobre alguna película do fondo cinematográfico da Uvigo.	0
--------	--	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non viñer ás aulas ou que non presente un mínimo de tarefas parciais ao longo do cuadrimestre deberá pasar un exame escrito e outro oral sobre o 100% dos contidos da materia. Este mínimo será negociado coa clase no inicio do cuadrimestre. Tamén deberá pasar este exame o alumnado que se presentar en segunda convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502
Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503
Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504
Lingua e literatura: Español/P02G110V01507
Lingua e literatura: Galego/P02G110V01505

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación: Lingua española/P02G110V01101
Comunicación: Lingua galega/P02G110V01201
Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104
Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404
Idioma estranxeiro: Inglés/P02G110V01406

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica de la expresión plástica y visual**

Materia	Didáctica de la expresión plástica y visual			
Código	P02G110V01502			
Titulación	Grado en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Martín Gulias, Néstor			
Profesorado	Martín Gulias, Néstor			
Correo-e	martingulias@uvigo.es			
Web	http://didactica-de-las-artes.blogspot.com.es			
Descrición xeral	La finalidad primordial de □La didáctica de la expresión plástica y visual□ en los centros de Educación infantil es proporcionar a los alumnos una formación artística y didáctica de calidad así como garantizar la cualificación de los futuros profesionales de la enseñanza de las artes en el ámbito infantil. La enseñanza de esta disciplina en el ámbito pedagógico asume un doble sentido, ya que, por un lado, la transmisión de sus saberes garantizan el desarrollo de prácticas artísticas fundamentales en la enseñanza en infantil, tanto en la composición y el crecimiento del aprendizaje en el alumnado como en las tareas de apoyo a otros saberes, y por otro, auspician la renovación y diseño en cada momento de la didáctica a través de la incentivación de la reflexión en la práctica estética y en la sólida formación en las artes. Se va a desarrollar por tanto una didáctica orientada a la transmisión del saber artístico, incidiendo en su extensa tradición en el sistema educativo, estudiando su origen desde la remisión a las raíces genuinas de nuestra cultura artística como a su acelerada evolución en la modernidad dependiente no sólo del proceso de constante transformación y diversificación de las tendencias artísticas, sino también de las mejoras introducidas en los productos como resultado de la aplicación a la industria de los logros provenientes de la invención y del desarrollo tecnológico y digital, así como de la aspiración emancipadora de amplios sectores sociales que otorgan al fomento de la dimensión estética del hombre una cualidad determinante para el crecimiento de valores de identidad, expresión personal y comunicación social.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	(*)Razoamento crítico
B15	(*)Aprendizaxe autónoma
B16	(*)Adaptación a novas situacións
B17	(*)Creatividade
B18	(*)Lideranza
B19	(*)Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	(*)Iniciativa e espírito emprendedor

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Conocer las características psicoevolutivas del lenguaje plástico infantil. Potenciar a partir de la teoría del conocimiento las características del desarrollo de la educación plástica.	A1	B1 B2 B5 B7 B9 B11 B13 B17 B20
Conocer las características generales del lenguaje visual y los aspectos fundamentales de su sintaxis y semántica. Saber concretar y transmitir todas las características del lenguaje plástico así como estimular el aprendizaje mediante métodos didácticos adecuados.	A1 A2 A3	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18
Identificar recursos y metodología propios de las artes plásticas. Saber reconocer los distintos métodos adecuados a cada técnica para una expresión plástica favorable así como utilizar los distintos recursos idóneos para la ejecución de la obra en su dimensión estética.	A1 A2 A3 A5	B1 B2 B5 B7 B8 B9 B11 B13 B17 B21
Valorar los fundamentos y ámbitos de actuación de las distintas formas de expresión artística, así como el patrimonio artístico.	A1 A2 A3 A4	B8 B12 B13 B15 B16 B19 B21
Facilitar la representación a través de los lenguajes plásticos y visuales. Profundización de la técnica de los distintos lenguajes plásticos y métodos para transmitir los conocimientos al alumnado. Proponer recursos para la expresión artística mediante elementos plásticos y estéticos.	A2	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18
Potenciar y estimular la apreciación y la valoración de cualidades artísticas y visuales. Promover metodologías para hacer que la apreciación estética sea más asequible al alumnado.	A1 A2 A3 A9 A11	B1 B2 B5 B7 B8 B12 B13 B16 B17 B18 B21

Contenidos

Tema

1. El lenguaje plástico infantil y sus fases.	1.1 Desarrollo perceptivo y características psicoevolutivas. 1.2 El desarrollo del conocimiento artístico. 1.3 Fases del dibujo infantil: el garabateo, la etapa pre-esquemática, la etapa esquemática, el realismo y el pseudo-naturalismo.
---	--

2- Desarrollo curricular de las artes plásticas en Educación Infantil.	2.1 Metodologías didácticas y guías docentes. 2.2 Recursos audiovisuales, digitales y tecnologías de la comunicación e información aplicadas al diseño curricular.
3- Elementos plásticos materiales, formales y estructurales.	3.1 Análisis y práctica de las distintas técnicas materiales. 3.2 Estudio de los elementos formales compositivos. 3.3 Relaciones estructurales en la composición, en el estudio de la luz, del color y de la proporción.
4- Procesos de dibujo y elaboración grafomotriz.	4.1 Análisis de distintas técnicas de ejecución, de la interpretación y concepción e ilusión del espacio. 4.2 Procedimientos expresivos con distintos elementos cromáticos, lumínicos y dibujísticos. 4.3 Técnicas de ejecución de texturas, de estampación, de grabados, de mosaicos y collage.
5- Procedimientos cromáticos y pictóricos.	5.1 Estudio de los procedimientos cromáticos con distintos soportes, técnicas y recursos digitales. 5.2 Análisis de procedimientos pictóricos con aglutinantes fluidos. 5.3 Experimentación matérica con distintos pigmentos, diluyentes y soportes.
6- Análisis de los procedimientos escultóricos y tridimensionales.	6.1 Estudio de modelos aditivos y sustractivos. 6.2 Técnicas de modelado y vaciado. 6.3 Tecnología digital con software 3D para la plástica

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Talleres	15	30	45
Trabajos tutelados	22	22	44
Proyectos	5	5	10
Estudio de casos/análisis de situaciones	2	0	2
Sesión magistral	16	16	32
Trabajos y proyectos	1	7	8
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	1	8	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodologías

	Descrición
Talleres	Interpretación práctica didáctica de obras artísticas en la historia. Soporte teórico-práctico y conocimiento de la técnica y de los distintos recursos para su aprendizaje en el estudio del taller. Elaboración artística didáctica en el taller para el desarrollo del ingenio, de la inventiva, del pensamiento original y de la imaginación constructiva.
Trabajos tutelados	Análisis de los trabajos artísticos y comprensión del pensamiento divergente y creativo. Estudios creativos del dibujo y color desde la didáctica tras la explicación en clase de pautas de realización. Tutela de la realización en las estructuras tridimensionales y en los trabajos de volumen creativo. Incorporación didáctica tutelada de las tecnologías de la información y de la comunicación y de todos los nuevos métodos informáticos aplicables en el aula a este nivel.
Proyectos	Ejecución de distintos proyectos entendidos como un conjunto de obras cohesionadas y estructuradas conforme a unas pautas del desarrollo artístico. Análisis de todo el desarrollo de la obra de arte como desarrollo de proceso a lo largo del tiempo. Estudio de las distintas fases de la ejecución de los proyectos artísticos.
Estudio de casos/análisis de situaciones	El alumnado debe hacer un estudio profundo de los distintos casos para tener un buen criterio a la hora de desarrollar la obra de arte y de transmitir el proceso de aprendizaje de la misma. Se va a incidir en el análisis pormenorizado de todo el proceso artístico, de las distintas fases y la interrelación entre ellas, de la transmisión de los distintos elementos y de su interpretación.
Sesión magistral	La sesión magistral es fundamental para dar a conocer los distintos contenidos de una forma sustancial y pormenorizada. Se promoverá que las distintas sesiones magistrales tengan aparte de un sustrato teórico una aplicación práctica directa, tanto acerca de los contenidos y su estructuración como de la configuración y aplicación en el aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Sesión magistral	La atención personalizada se va a realizar de forma individual o en pequeño grupo, y tendrá como finalidad atender las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con el estudio y/o temas vinculados con la materia, proporcionándole orientación, apoyo y motivación en el proceso de aprendizaje. Esta actividad podrá desarrollarse de forma presencial (directamente en el aula y en los momentos que el profesor tiene asignados a tutorías de despacho) o de forma no presencial (a través del correo electrónico o del campus virtual). Al desarrollar una sesión magistral se transmitirán los contenidos de una forma teórica al alumnado, no obstante se promoverá en cada contenido explicado concretar en casos prácticos los modelos didácticos a seguir, todo ello con objeto de promover un procedimiento de aprendizaje más asequible al alumnado. Al mismo tiempo el alumnado será sometido a una atención personalizada al exhortar a que ellos mismos trabajen en el tema que se acaba de explicar interaccionando de forma continua con el profesor. La atención va a ser personalizada especialmente en los trabajos tutelados, en los proyectos y en el seguimiento y supervisión de las pruebas prácticas.
Talleres	La atención personalizada se va a realizar de forma individual o en pequeño grupo, y tendrá como finalidad atender las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con el estudio y/o temas vinculados con la materia, proporcionándole orientación, apoyo y motivación en el proceso de aprendizaje. Esta actividad podrá desarrollarse de forma presencial (directamente en el aula y en los momentos que el profesor tiene asignados a tutorías de despacho) o de forma no presencial (a través del correo electrónico o del campus virtual). Al desarrollar una sesión magistral se transmitirán los contenidos de una forma teórica al alumnado, no obstante se promoverá en cada contenido explicado concretar en casos prácticos los modelos didácticos a seguir, todo ello con objeto de promover un procedimiento de aprendizaje más asequible al alumnado. Al mismo tiempo el alumnado será sometido a una atención personalizada al exhortar a que ellos mismos trabajen en el tema que se acaba de explicar interaccionando de forma continua con el profesor. La atención va a ser personalizada especialmente en los trabajos tutelados, en los proyectos y en el seguimiento y supervisión de las pruebas prácticas.
Trabajos tutelados	La atención personalizada se va a realizar de forma individual o en pequeño grupo, y tendrá como finalidad atender las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con el estudio y/o temas vinculados con la materia, proporcionándole orientación, apoyo y motivación en el proceso de aprendizaje. Esta actividad podrá desarrollarse de forma presencial (directamente en el aula y en los momentos que el profesor tiene asignados a tutorías de despacho) o de forma no presencial (a través del correo electrónico o del campus virtual). Al desarrollar una sesión magistral se transmitirán los contenidos de una forma teórica al alumnado, no obstante se promoverá en cada contenido explicado concretar en casos prácticos los modelos didácticos a seguir, todo ello con objeto de promover un procedimiento de aprendizaje más asequible al alumnado. Al mismo tiempo el alumnado será sometido a una atención personalizada al exhortar a que ellos mismos trabajen en el tema que se acaba de explicar interaccionando de forma continua con el profesor. La atención va a ser personalizada especialmente en los trabajos tutelados, en los proyectos y en el seguimiento y supervisión de las pruebas prácticas.
Proyectos	La atención personalizada se va a realizar de forma individual o en pequeño grupo, y tendrá como finalidad atender las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con el estudio y/o temas vinculados con la materia, proporcionándole orientación, apoyo y motivación en el proceso de aprendizaje. Esta actividad podrá desarrollarse de forma presencial (directamente en el aula y en los momentos que el profesor tiene asignados a tutorías de despacho) o de forma no presencial (a través del correo electrónico o del campus virtual). Al desarrollar una sesión magistral se transmitirán los contenidos de una forma teórica al alumnado, no obstante se promoverá en cada contenido explicado concretar en casos prácticos los modelos didácticos a seguir, todo ello con objeto de promover un procedimiento de aprendizaje más asequible al alumnado. Al mismo tiempo el alumnado será sometido a una atención personalizada al exhortar a que ellos mismos trabajen en el tema que se acaba de explicar interaccionando de forma continua con el profesor. La atención va a ser personalizada especialmente en los trabajos tutelados, en los proyectos y en el seguimiento y supervisión de las pruebas prácticas.
Estudio de casos/análisis de situaciones	La atención personalizada se va a realizar de forma individual o en pequeño grupo, y tendrá como finalidad atender las necesidades y consultas del alumnado relacionadas con el estudio y/o temas vinculados con la materia, proporcionándole orientación, apoyo y motivación en el proceso de aprendizaje. Esta actividad podrá desarrollarse de forma presencial (directamente en el aula y en los momentos que el profesor tiene asignados a tutorías de despacho) o de forma no presencial (a través del correo electrónico o del campus virtual). Al desarrollar una sesión magistral se transmitirán los contenidos de una forma teórica al alumnado, no obstante se promoverá en cada contenido explicado concretar en casos prácticos los modelos didácticos a seguir, todo ello con objeto de promover un procedimiento de aprendizaje más asequible al alumnado. Al mismo tiempo el alumnado será sometido a una atención personalizada al exhortar a que ellos mismos trabajen en el tema que se acaba de explicar interaccionando de forma continua con el profesor. La atención va a ser personalizada especialmente en los trabajos tutelados, en los proyectos y en el seguimiento y supervisión de las pruebas prácticas.
Probas	Descripción

Trabajos y proyectos

Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.

Evaluación		
	Descripción	Cualificación
Talleres	En los talleres se van a valorar los procedimientos plásticos que utiliza el alumnado, su fundamentación y todos los elementos en los que se apoya, el respaldo que da pie a las iniciativas empleadas	20
Trabajos tutelados	Los trabajos tutelados van a ser evaluados basándose en el trabajo del alumnado, en sus iniciativas, en las propuestas de trabajo, en la búsqueda de distintos itinerarios y posibles soluciones para la elaboración de un buen trabajo.	5
Proyectos	Se van a evaluar todos los proyectos realizados durante el curso, dando importancia a todo el proceso de trabajo, a su evolución y conclusión.	30
Estudio de casos/análisis de situaciones	La relación de los casos de las distintas situaciones busca el carácter innovador y creativo de los distintos trabajos, ya tengan carácter plástico o sean de estudio o fundamentación didáctica. Se promueve con ello potenciar un pensamiento periférico, lateral, que busque nuevos enfoques y que promueva nuevas formas de generar elementos plásticos y estéticos.	10
Sesión magistral	La atención y comprensión de los contenidos desarrollados en una sesión magistral se concretarán en los distintos trabajos que van a ser evaluados.	5
Trabajos y proyectos	Aparte de los proyectos de ejecución con carácter plástico, se inscriben aquí también los trabajos de tipo didáctico y de investigación sobre modelos de aplicación en las clases con el alumnado.	20
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Para distinguir este apartado de los trabajos prácticos, sean tutelados o mediante talleres o aquellos que tienen un seguimiento secuencial como los proyectos, en estas pruebas se va a valorar el trabajo respecto al carácter psicopedagógico y didáctico de la materia y su enseñanza al alumnado.	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

El sistema de evaluación que se seguirá es el correspondiente a la adquisición de las competencias y al sistema de calificaciones de acuerdo a la legislación vigente. Se realizará una evaluación inicial o diagnóstica para identificar el nivel de conocimientos con el que inician los alumnos. La evaluación además será continua a través del seguimiento del alumno y a través de la exposición de trabajos. Se promoverá una evaluación formativa o procesual respecto al proceso de enseñanza-aprendizaje al terminar cada unidad didáctica, sobre la que al menos se realizará un trabajo. Como colofón se establecerá una evaluación final, sumaria o sumativa respecto al rendimiento y resultados alcanzados por los alumnos. Esta última evaluación pretende ser global respecto al proceso de aprendizaje y a la evaluación de la adquisición de competencias y conocimientos. La calificación será numérica de 0 a 10, según la legislación vigente.

Respecto a la segunda convocatoria el alumnado debe asistir a las horas establecidas para tutorías para ser tutelado en el seguimiento de la evaluación y en la entrega de los trabajos.

Para poder aprobar la materia será necesario que los alumnos tengan una media de cinco entre todos los trabajos del curso.

Si algún trabajo no alcanza el cinco, siempre se puede repetir hasta que quede aprobado. Aquellos alumnos que no han entregado algún trabajo porque no han podido venir aun de forma justificada, podrán entregarlo tras realizarlo bajo la tutela y directrices del profesor en las sesiones de tutorías.

Aquellos alumnos que no puedan asistir a clase y por tanto no se les pueda hacer un seguimiento del proceso continuo de todo el proceso de aprendizaje, estarán obligados a presentar todos los trabajos del curso para poder superar la materia, además de algún trabajo teórico-práctico que demuestre que efectivamente es un trabajo realizado por ellos.

Los alumnos que suspendan la convocatoria ordinaria y tengan por tanto que presentarse a la extraordinaria de final de curso, deberán asistir regularmente a las tutorías para que, bajo las directrices del profesor, se les informe del procedimiento y ejecución de los trabajos que tienen pendientes, para su entrega en la convocatoria extraordinaria.

No existe condición mínima para que sea evaluada cada parte o contenido de la programación, ya que la nota será la media entre todos los trabajos presentados, considerando aquellos no presentados con una nota de cero. Por tanto no hay requerimiento ni obligación de entregar todos los trabajos para poder ser evaluado para el alumno que asiste regularmente a las clases.

Los alumnos realizarán un trabajo por cada grupo de contenidos:

- En el apartado uno realizarán un trabajo teórico sobre el lenguaje plástico-infantil, al que le dedicarán dos semanas.
- En el apartado número dos desarrollarán un trabajo didáctico relacionado con el ámbito de la plástica, empezando a introducir elementos de la misma. A este trabajo le dedicarán dos semanas.
- Para el apartado número tres se realizará un trabajo de tipo práctico referente a la constitución material, formal y estructural de la obra plástica. A este trabajo dedicarán tres semanas.
- Para el apartado cuarto está proyectado hacer un trabajo más complejo en cuanto al procedimiento y técnicas de ejecución, concepción e interpretación del espacio. A este trabajo dedicarán tres semanas.
- Para el apartado quinto está proyectado hacer un trabajo que profundice en elementos más técnicos y procedimientos pictóricos. A este trabajo dedicarán tres semanas.
- Para el apartado sexto se tiene proyectado hacer un estudio de la forma volumétrica y escultórica, así como su relación con las tecnologías de la información y comunicación modernas. A este apartado dedicarán tres semanas.

Estos seis apartados a los que se hace referencia y que corresponden a los bloques de contenidos, tienen todos el mismo peso, de ello se desprende que la media entre todas las notas es la nota final del curso. La validación de todos los trabajos será siempre equitativa y la evaluación de los mismos siempre de 0 a 10 puntos.

Todos los trabajos del curso, los proyectos, los bocetos, las pruebas prácticas y la ejecución de tareas, las actividades de las clases, etc., son todos elementos valorados en cada uno de los trabajos a desarrollar durante el curso. Como hacemos referencia en la metodología, los proyectos, por ejemplo, tienen un peso de un 30% en contraste con las pruebas prácticas de ejecución de tareas reales o simuladas, que tienen un 10%. Este desfase o asimetría en la evaluación responde no sólo a las distintas metodologías también aplicables a la evaluación de los trabajos sino que se refieren a la valoración intrínseca de los elementos de cada trabajo, por ejemplo el área proyecto abarca de forma cohesionada todo un proceso de trabajos tutelados polivalentes, prácticas en talleres, etc., que suponen un mayor esfuerzo y por tanto propicia que se valoren más que otro tipo de trabajos.

Fuentes de información

Antonio Machon, **"Los dibujos de los niños"**, Cátedra,
Pérez Ulloa, iris, **"Didáctica de la educación plástica (taller de arte)"**, Magisterio,
Palopoli, María del, **"Didáctica de las artes plásticas en el nivel inicial"**, Bonum,
Evi Crotti, **"Garabatos: el lenguaje secreto de los niños"**, Sirio,
Evo Crotti, **"Los miedos de los niños, cómo descubrirlos y ayudarles a superarlos"**, Oniro,
Nicole Bedard, **"Cómo interpretar los dibujos de los niños"**, Sirio,
Cid Rodríguez, J. M., **"Personalidad y conflictos en el dibujo"**, Delta,
Aureliano Sáinz Martín, **"El arte infantil: conocer al niño a través de sus dibujos"**, Eneida,
Sarah Kent, **"Composición"**, Blume,
Malin Federico, **"Para entender la pintura"**, Herman Blume,
Ian Simpson, **"La nueva Guía de la Ilustración"**, Herman Blume,
Albers, J., **"La interacción del color"**, La Alianza,
Arheim Rudolf, **"El arte y la percepción visual"**, Alianza Forma,
Corrado, M., **"Las técnicas artísticas"**, Cátedra,
Ghyca, M., **"La estética de las proporciones en la naturaleza y en las artes"**, Poseidón,
Gibson, J., **"La percepción del mundo visual"**, Infinito,
Hayes, C., **"Guía Completa de pintura y dibujo"**, Blume,
Maier, M., **"Materiales y técnicas del arte"**, Blume,
Morante F., **"Análisis y evaluación de la obra de arte"**, Edinumen,
Ruskin, J., **"Técnicas de dibujo"**, S. A. Alertas edición,
Calcutt, J. y otros, **"Escultura, modelado y cerámica"**, Blume,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación física e a súa didáctica na idade infantil**

Materia	Educación física e a súa didáctica na idade infantil			
Código	P02G110V01503			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://www.portaleducacionfisica.es			
Descrición xeral	Asignatura Didáctico Disciplinar obrigatoria do Grao de Mestre en Educación Infantil			

Competencias de titulación

Código				
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil			
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva			
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos			
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles			
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia			
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia			
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias			
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes			
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos			
B1	Capacidade de análise e síntese			
B2	Capacidade de organización e planificación			
B6	Capacidade de xestión da información			
B7	Resolución de problemas			
B8	Toma de decisións			
B9	Traballo en equipo			
B11	Habilidades nas relacións interpersoais			
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade			
B13	Razoamento crítico			
B14	Compromiso ético			
B15	Aprendizaxe autónoma			
B16	Adaptación a novas situacións			
B17	Creatividade			
B18	Lideranza			
B20	Iniciativa e espírito emprendedor			
B21	Motivación pola calidade			
B22	Sensibilidade por temas ambientais			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Coñecer os fundamentos da expresión corporal e da motricidade na etapa escolar, así como as teorías sobre a adquisición e o desenvolvemento dos aprendizaxes correspondentes.	A1 A3 A11	B1 B6 B13 B21
Coñecer e utilizar cancións para promover a educación rítmica.	A1 A2	B2 B9 B11 B15 B17 B18
Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A1 A2 A3 A4 A11	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B21 B22
Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión, as habilidades motrices e a creatividade.	A1 A2 A3 A11	B1 B2 B13 B14 B16 B17 B18 B21
Deseñar actividades encamiñadas o desenvolvemento das habilidades motrices.	A1 A2	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18 B21
Promover a sensibilidade relativa á expresión e a creación.	A2	B1 B14 B15 B16 B17 B21
Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A1 A2 A3 A4 A5 A10	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B14 B15 B16 B17 B18 B20 B21
Ser capaz de desenrolar os hábitos de autonomía personal e de respecto as normas de convivencia nos seus alumnos.	A2 A3 A4 A5 A8 A11 A12	B9 B18 B20

Potenciar nos nenos e nenas o coñecemento do control do corpo e das posibilidades motrices, así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	A1	B1
	A8	B7
	A10	B8
	A11	B9
		B11
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B18
		B20
		B21

Contidos	
Tema	
Bloque 1: Terminoloxía e conceptos básicos das actividades motrices en idade escolar.	1.- Concepto de Educación Física e outros conceptos claves 2.- A didáctica da Educación Física 3.- Aportacións da Educación Física na educación escolar
Bloque 2: Evolución histórica das actividades físicas e motrices no contexto educativo.	1.- Evolución histórica da Educación Física 2.- As escolas ximnásticas 3.- Tendencias actuais na educación física escolar
Bloque 3: Coñecemento e aplicación dos elementos do currículo vinculados á motricidade e a educación física.	1.- Elementos do currículo e lexislación educativa vinculada á educación física 2.- Os niveis de concreción curricular 3.- A programación 4.- Metodoloxía de ensinanza 5.- Avaliación

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	0	25	25
Titoría en grupo	0	12.5	12.5
Presentacións/exposicións	0	19	19
Metodoloxías integradas	37.5	37.5	75
Sesión maxistral	12.5	0	12.5
Probas de tipo test	0	1	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	Grupos de discusión, debates e búsquedas bibliográficas na internet sobre os contidos dos diferentes temas da materia.
Titoría en grupo	Para a elaboración dos traballos prácticos e resolución de exercicios requirírase ao grupo de traballo a súa presenza na titoría co profesor.
Presentacións/exposicións	Os grupos de traballo deberán facer de forma correcta a exposición do tema ou contido vinculado a educación física que se lle requira tanto no desenvolvemento cotidiano da materia como no proceso evaluativo.
Metodoloxías integradas	En diversos momentos do desenvolvemento da materia integraranse as metodoloxías podendo nunha sesión confluir traballo na aula e presentación/exposición.
Sesión maxistral	A parte meramente conceptual da materia impartírase mediante lección maxistral.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O traballo en grupo atenderase na titoría e tamén a través da Internet mediante foros, fatic e correo electrónico.
Traballos de aula	O traballo en grupo atenderase na titoría e tamén a través da Internet mediante foros, fatic e correo electrónico.
Titoría en grupo	O traballo en grupo atenderase na titoría e tamén a través da Internet mediante foros, fatic e correo electrónico.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A asistencia as sesións de aula, maxistrais e prácticas repercutirá positivamente na avaliación do alumnado.	0
Probas de tipo test	Examen tipo test dos contidos referidos a materia.	50
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Presentación dun traballo práctico (tipo programación) e aplicación práctica dunha sesión, amosando as habilidades contidas dentro desa unidade da programación, e defensa da mesma de forma oral.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia e obrigatorio aprobar as dúas partes da avaliación.

Na segunda convocatoria e sucesivas os requisitos son os mesmos.

Bibliografía. Fontes de información

José Antonio Cecchini Estrada, Mª Luisa Zagalaz Sánchez, **Didáctica de la educación física en la educación primaria**, Contreras Jordán, Onofre Ricardo, **Didáctica de la educación física : un enfoque constructivista**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil/P02G110V01922

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión musical e a súa didáctica				
Materia	Expresión musical e a súa didáctica			
Código	P02G110V01504			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Herrera Ruiz, Maria Jesus			
Profesorado	Herrera Ruiz, Maria Jesus			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)1.Comprensión os principios que contribúen á formación histórica, cultural,persoal e social desde a educación musical en infantil.	A2	B13
(*)2. Coñecementos das posibilidades e limitacións da educación musical *eninfantil	A1	B8
	A2	B9
(*)3. Coñecemento do *currículo *escolar infantil, relacionado coa educación *musica	A1	B2
	A3	

(*)4. *Adquisición de recursos para *fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola.	A2 A3 A4	B9 B11
(*)5. Educación artística: coñecemento e organización dos elementos musicais e *pautas de traballo para a creación de actividades artísticas relacionadas coa música.	A2 A3 A4	B2 B17
(*)6. Habilidade de liderado, capacidade de relación *interpersonal e traballo en equipo.	A5	B2 B8 B9 B15
(*)7. Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	A3 A4	B7 B15 B17 B18
(*)8. Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	A5 A9	B13 B14
(*)9. Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto *ejercicioprofesional.	A4 A12	B2 B8 B14
(*)10. Capacidade para aplicar os principios técnicos e *pedagógicos á educación	A2 A3	B2 B12 B17
(*)11. Elaboración de contidos musicais de diferentes estilos e xero para *laeducación musical	A2 A3 A11	B9 B17 B19

Contidos

Tema

(*)1. Coñecer os elementos da música, para a súa aplicación *didáctica e *pedagógica.	(*)1.1. *Parámetros do son e dimensións da música.1.2. Exercicios e xogos para a percepción dos elementos da música.
(*)2. Aprender as *grafías convencionais e non convencionais básicas da linguaxe musical.	(*)2.1. Escritura *rítmica.2.2. Escritura *melódica.2.3. *Dictados *rítmicos / *melódicos.2.4. *Grafías alternativas.
(*)3. Saber crear actividades musicais para solucionar problemas de comprensión e destreza musical.	(*)3.1. Actividades *perceptivas.3.2. Actividades de reacción.3.3. Actividades de conciencia musical.3.4. Modelos de *dictados musicais.
(*)4. Saber adaptar unha peza musical a actividades *lúdicas.	(*)4.1. Música e palabra.4.2. Música movemento.4.2. Música e *transversalidad.
(*)5. Saber utilizar un *repertorio *vocal e *instrumental para infantil .	(*)5.1. *Repertorio *escolar.5.2. *Repertorio tradicional.5.3. Cancións con xestos.5.4. Cancións de *sustitución.5.5. Cancións-conto.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiros	30	45	75
Presentacións/exposicións	2	8	10
Sesión maxistral	15	22.5	37.5
Probas de tipo test	3	6	9
Cartafol/dossier	8	10.5	18.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiros	Actividades enfocadas ó traballo sobre un tema específico que permitan complementar e afondar nos contidos da materia.
Presentacións/exposicións	Desenrolo e presentación na aula de traballos específicos, baixo a supervisión da persona docente.
Sesión maxistral	Exposición por parte da persoa docente, dos contidos da materia e das bases para o futuro traballo do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Obradoiros	Atención personalizada á demanda do alumnado, nas sesións de aula e no despacho, no horario de titorías sinalado.
------------	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Obradoiros	Actividades deseñadas cara á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais respecto a unha temática concreta, con axuda específica por parte da persoa docente ás actividades individuais ou grupais a desenrolar polo alumnado.	20
Presentacións/exposicións	Presentación ante a persoa docente e ante o resto do alumnado, dun traballo sobre tema específico da materia.	20
Sesión maxistral	Exposición por parte da persoa docente, dos contidos do programa e das bases para o traballo do alumnado.	10
Probas de tipo test	Realización de probas escritas de resposta curta.	30
Cartafol/dossier	Entrega na semana anterior ó final do período de docencia directa, do dossier confeccionado de forma individual por cada alumn@, baseado nos contidos específicos das clases maxistras e dos obradoiros.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

GIRÁLDEZ, A. (2007)"Contribuciones de la educación musical a la adquisición de las competencias básicas" en Eufonía, n.41, pp.37-48.

RUIZ, E. (2012) Expresión musical en educación infantil. Orientaciones didácticas. Madrid. CCS.

VV.AA. (2008) La música en la escuela infantil 0-6. Barcelona. Graó.

Recomendacións

Outros comentarios

Es imprescindible entregar la ficha cumplimentada antes del 1 de Octubre 2011.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua e literatura: Galego				
Materia	Lingua e literatura: Galego			
Código	P02G110V01505			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Os obxectivos desta materia son lingüísticos e literarios. A disciplina está concibida para profundar en coñecementos lingüísticos non impartidos nos cursos anteriores (historia da lingua e lingua e sociedade fundamentalmente) e para fornecerlle ao alumnado os rudimentos necesarios para a comprensión e análise de textos literarios prosísticos e/ou poéticos. Entre os coñecementos lingüísticos, trátase, especialmente, a situación lingüística de Galicia contextualizada dentro da situación lingüística mundial. Este coñecemento debe preparar aos futuros mestres e mestras para resolver con eficacia os problemas derivados da situación lingüística galega e, en xeral, para afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües e multiculturais.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A1	
	A3	
Favorecer as capacidades de fala e de escritura.	A1	B1
	A3	B3
		B11
		B13
		B15
		B16
		B17

Coñecer e dominar as técnicas da expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	A1 A3	B1 B2 B3 B9 B13 B15 B16 B17
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente en galego.	A1 A3 A6	B1 B3 B13 B15 B16 B17
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua.	A1 A3 A6	B1 B3 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19
Coñecer as liñas xerais da historia da lingua galega.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B13 B15
Coñecer os rudimentos teóricos para analizar a relación entre lingua e sociedade.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B7 B9 B12 B13 B14 B15 B16 B17
Coñecer a situación lingüística mundial multilingüe e multicultural.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.	A1 A3 A6	B1 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19

Relacionar a situación lingüística de Galicia coa situación lingüística mundial.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Coñecer a situación legal, a normalización e a normativización do galego.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B7 B8 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Fomentar a eliminación dos prexuízos lingüísticos tanto da escola como da sociedade.	A1 A3 A6	B1 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Coñecer a tradición oral e o folclore.	A1 A3 A6	B1 B3 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19
Adquirir formación literaria.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B7 B8 B13 B15 B17 B21
Comprender o feito literario.	A1 A3 A6	B1 B2 B3 B13 B15 B17 B21

Coñecer os rudimentos do comentario de texto (narrativo e/ou poético).	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
		B7
		B8
		B9
		B13
		B15
		B16
		B17
		B21
Coñecer a historia da literatura galega para saber contextualizar os textos que se comenten.	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
		B7
		B8
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B21
Aplicar os conceptos lingüísticos e literarios á análise da realidade galega atendendo á súa especificidade.	A1	B1
	A3	B2
	A6	B3
		B7
		B8
		B9
		B12
		B13
		B14
		B15
		B16
		B17
		B21

Contidos

Tema

I. Historia da lingua	1. 1. A formación da lingua galega.
	1. 2. O galego na Idade Media.
	1. 3. Os Séculos Escuros.
	1. 4. O século XIX.
	1. 5. O século XX.

II. Lingua e sociedade

2. 1. A linguaxe e a comunicación. Características esenciais da linguaxe.
2. 2. O estudo da lingua. A Lingüística e a Gramática. A Sociolingüística e a Socioloxía da Linguaxe.
2. 3. Unidade e variedade da lingua galega.
2. 4. Lingua oral e lingua escrita. Didáctica da pronunciación e da ortografía. O desenvolvemento da escritura.
2. 5. A situación lingüística no mundo: diversidade versus uniformidade.
2. 6. Os xuízos de feito versus os xuízos de valor.
2. 7. O prexuízos lingüísticos: definición e algúns exemplos.
2. 8. Linguas hexemónicas e linguas minorizadas.
2. 9. A relación entre estatus de lingua e poder político-económico.
2. 10. Ámbitos de uso do galego: ensino, medios de comunicación, igrexa, administración, etc.
2. 11. As linguas de comunicación internacional versus as linguas ameazadas.
2. 12. Distinción entre comunidade lingüística e comunidade política.
2. 13. Principios legais para a recuperación das linguas ameazadas. Personalidade e Territorialidade.
2. 14. Linguas en contacto: o caso galego. Bilingüismo e diglosia.
2. 14. 1. Definicións.
2. 14. 2. Precisións conceptuais sobre a diglosia.
2. 14. 3. Interferencias lingüísticas derivadas do contacto entre linguas.
2. 15. A normalización e a normativización.
2. 15. 1. Precisións terminolóxicas.
2. 15. 2. A situación legal do galego.
2. 15. 3. A normativización.

III. Tradición oral e folclore

- 3.1. A literatura popular de tradición oral.
- 3.2. Da literatura de tradición oral á tradición escrita de autor.

IV. Literatura

- 4.1. Breve historia da literatura galega.
- 4.2. Especificidade da literatura galega.
- 4.3. O comentario de texto.
- 4.4. A linguaxe e a literatura.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	30	30	60
Sesión maxistral	15	26	41
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Comentario dun texto literario prosístico e/ou poético.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Corrección de actividades iniciadas na aula ou non e análise de lecturas complementarias.
Sesión maxistral	Exposición teórica sobre os contidos do temario e análise de lecturas complementarias.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións para a elaboración dun traballo escrito.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións para a elaboración dun traballo escrito.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballo orixinal	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Asistencia e participación	5

Sesión maxistral	Asistencia e participación	5
Outras	Exame	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modelo A. O alumnado que asista regularmente á clase (80%) terá que aprobar o traballo literario para poder presentarse ao exame, a non ser que o profesorado acorde outra cousa co alumno ou alumna. Para aprobar a materia hai que aprobar o traballo e o exame.

Modelo B. O alumnado que non asista regularmente á clase (80%) terá que realizar un exame final de toda a materia, a non ser que o profesorado acorde co alumno ou coa alumna outro tipo de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

CASSANY, D.; LUNA, M. e SANZ, G., **Enseñar lingua**, Barcelona: Graó,
GUTIÉRREZ, IZQUIERDO, R., **Lecturas de nós. Introducción á literatura galega**, Vigo: Xerais,
LÓPEZ CASANOVA, A., **El texto poético. Teoría y metodología**, Salamanca: Colegio de España,
MARCHESE, A. e FORRADELLAS, J., **Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria**, Barcelona: Ariel,
MARINO, R., **Historia da lingua galega**, Santiago: Sotelo Blanco,
MONTEAGUDO ROMERO, H., **Estudios de sociolingüística galega**, Vigo: Galaxia,
NINYOLES, R., **Estructura social e política lingüística**, Vigo: Ir Indo,
NOIA, C., **"O conto de tradición oral" en Xornadas Internacionais de Cultura Tradicional**, A Coruña: Asociación cultural Canle,
RODRÍGUEZ FER, C., **Comentario de textos contemporáneos**, Vigo: Xerais,

Gramáticas e manuais

·ÁLVAREZ, R. e XOVE, X. (2002): *Gramática da lingua galega*. Vigo: Galaxia.
FEIXÓ CID, X. (2004): *Gramática da lingua galega. Síntese práctica*. Vigo: Xerais.
FREIXEIRO MATO, X. R. (2002-2006): *Gramática da lingua galega, I, II, III*.Vigo: A Nosa Terra.
HERMIDA GULÍAS, C. (2004): *Gramática práctica (Morfosintaxe)*. Santiago: Sotelo Blanco.
HOLTUS, G.; METZELTIN, M. e SCHMITT, C. (eds.) (1994): *Lexikon der Romanistischen Linguistik*, Volume VI, 2: *Galegisch, Portugiesisch*. Tübingen: Max Niemeyer.

·**CARBALLEIRA ANLLO, X. M^a. (coord.) (2009): *Novo Gran Dicionario Xerais da Lingua*. Vigo: Xerais.**

CARBALLEIRA ANLLO, X. M^a. (coord.) (2005): *Dicionario Xerais da Lingua*. Vigo: Xerais.

FERNÁNDEZ SALGADO, B. (coord.) (2004): *Dicionario Galaxia de usos e dificultades da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

·GARCÍA, C. e GONZÁLEZ GONZÁLEZ, M. (2004): *Dicionario castelán-galego da Real Academia Galega*. A Coruña: Real Academia Galega/Fundación Barrié de SANTAMARINA, A. (dir.) (2003): *Dicionario de dicionarios, Versión la Maza*.

·**la Transición hasta la actualidad. Madrid: Iberoamericana.**

COSTA RICO, A. (2004): *Historia da educación e da cultura en Galicia (séculos IV-XX)*. Vigo: Xerais.

COSTAS, X. H. (2002): *Guía das linguas de Europa*. Santiago de Compostela: Edicións Positivas.

COSTAS, X. H. (coord.) (2009): *55 mentiras sobre a lingua galega*. Ames: Laiovento

CRYSTAL, D. (1994): *Enciclopedia del lenguaje de IGLESIAS ÁLVAREZ, A. (2003): Falar galego: [No veo por qué]*. Vigo: Xerais.

JUNYENT, C. (1999): *La diversidad lingüística*. Barcelona: Octaedro.

KABATEK, J. (2000): *Os falantes como lingüistas. Tradición, innovación e interferencias no galego actual*. Vigo: Xerais.

LABRAÑA, S. e outros (2009): *EuroComRom: as sete peneiras: para saber ler axiña todas as linguas románicas*. Aachen: Shaker.

LÓPEZ GARCÍA, A. (1988): *Psicolingüística*. Madrid: Síntesis.

·MONTEAGUDO, H. (1999): *Historia social da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

- MONTEAGUDO, H. (2002): □A demanda da norma. Avances, problemas e perspectivas no proceso de estandarización do idioma galego□, en H. Monteagudo e X. Bouzada (ed.): *O proceso de normalización do idioma galego, 1980-2000, vol III*. Santiago: Consello da Cultura Galega, 37-129.
- MORENO CABRERA, J. C. (2000): *La dignidad e igualdad de las lenguas*. Madrid: Alianza.
- MORENO CABRERA, J. C. (2000): *Lenguas del mundo*. Madrid: Visor.
- NINYOLES, R. (1991): *Estructura Social e Política Lingüística*. Vigo: Ir Indo.
- NÚÑEZ SINGALA, M. (2009): *En galego, por que non? Contra os prexuízos e as simplificacións sobre a lingua galega*. Vigo: Galaxia.
- PINKER, S. (1994): *El instinto del lenguaje. Cómo la mente crea el lenguaje*. Madrid: Alianza.
- REI-DOVAL, G. (2007): *A lingua galega na cidade no século XX*. Vigo: Xerais.
- ROMAINE, S. (1994): *El lenguaje en la sociedad. Una introducción a la sociolingüística*. Barcelona: Ariel.
- La Europa de las lenguas*. Madrid: Alianza Editorial, 2ª edición.
- SILVA-VALDIVIA, B. (coord.) (1994): *Didáctica da lingua en situacións de contacto lingüístico*. Santiago: ICE Univ. de Santiago.
- TUSÓN, J. (1990): *Mal de Lenguas*. Santiago de Compostela: Positivas.
- TUSÓN, J. (1997): *La escritura. Una introducción a la cultura alfabética*. Barcelona: Octaedro.
- VV. AA. (2004): *O proceso de normalización do idioma galego (1980-2000)*. Santiago: Consello da Cultura Galega.
- VV. AA. (2007): *Niveis de competencia en lingua galega*. Santiago: Xunta de Galicia.
- Literatura
- GENETTE, G. (1989): *Figuras III*. Barcelona: Lumen.
- LÓPEZ CASANOVA, A. (1994): *El texto poético. Teoría y metodología*. Salamanca: Colegio de España.
- LÓPEZ CASANOVA, A. (2001): *Diccionario Metodolóxico de análise literaria. I. A poesía*. Vigo: Galaxia.
- MARCHESE, A. e FORRADELLAS, J. (1986): *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*. Barcelona: Ariel.
- TARRÍO VARELA, A. (1994): *Literatura galega. Aportacións a unha Historia crítica*. Vigo: Xerais.
- TAVANI, G. (1986): *A poesía lírica galego-portuguesa*. Vigo: Galaxia.
- VÁZQUEZ CUESTA, P. (1980): "Literatura gallega", en Díez Borque, J. M.: *Historia de las literaturas hispánicas no castellanas*. Madrid: Taurus.
- VILAVEDRA, D. (coord.) (1995-2004): *Diccionario da literatura galega. I, II, III, IV*. Vigo: Galaxia.
- VILAVEDRA, D. (1999): *Historia da literatura galega*. Vigo: Galaxia.
- VILLANUEVA, D. (2006): *El comentario del texto narrativo: cuento y novela*. Madrid: Nostrum.
- Literatura popular
- BLANCO, D. (1992): *Poesía popular de Galicia*. Vigo: Xerais.
- BLANCO, D. (1994): *Historia da literatura popular galega*. Santiago de Compostela: Universidade.
- BOULLOSA, P. G. (1997): *Cando o rei por aquí pasou. Libro do folclore infantil galego*. Vigo: Xerais.
- CABANILLAS, R. (1976): *Cancioneiro popular galego*. Vigo: Galaxia.
- FERNÁNDEZ REI, E. e REGUEIRA, X. L. (eds.) (2008): *Perspectivas sobre a oralidade*. Santiago: Instituto da Lingua galega/Consello da Cultura Galega.
- FERRO RUIBAL, X. (1988): *Refraneiro galego básico*. Vigo: Galaxia.
- FORNEIRO, J. L. (2000): *El romancero tradicional de Galicia, una poesía entre dos lenguas*. Oiartzun: Sendoa.

- GONZÁLEZ REBOREDO, X. M. (1983): *Lendas galegas de tradición oral*. Vigo: Galaxia.
- HARGUINDEY, H. e BARRIO, M. (1983): *Contos populares*. Vigo: Galaxia.
- HARGUINDEY, H. e BARRIO, M. (1994): *Antoloxía do conto popular galego*. Vigo: Galaxia.
- LÓPEZ TABOADA, C. e SOTO ARIAS, Mª R. (1995): *Así falan os galegos. Fraseoloxía da lingua galega*. A Coruña: Galinova.
- MARIÑO FERRO, X. R. e BERNÁRDEZ, C. L. (comp.) (2002): *Romanceiro en lingua galega*. Vigo: Xerais.
- MARTÍN, P. (1985): *¿Que cousa é cousa? O libro das adiviñas*. Vigo: Galaxia.
- NOIA CAMPOS, C. (2002): *Contos galegos de tradición oral*. Vigo: Nigratea.
- NOIA CAMPOS, C. (2010): *Catálogo tipolóxico do conto galego de tradición oral. Clasificación, antoloxía e bibliografía*. Vigo: Universidade de Vigo.
- REQUEIXO, A. (2002): [A literatura galega de transmisión oral], en *Moenia* 8, pp. 209-221.
- SCHUBART, D. e SANTAMARINA, A. (1987): *Cantigas populares*. Vigo: Galaxia.
- VALENCIANO, A. (1998): *Os romances tradicionais de Galicia. Catálogo exemplificado dos seus temas*. Santiago/Madrid: Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias Ramón Piñeiro/Fundación Menéndez Pidal.
- VV. AA. (1997): *Galicia. Antropoloxía. Imaxinario. Literatura popular*. Tomo XVIII. A Coruña: Hércules.
- Didáctica
- CASSANY, D. (1993): *Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito*, Barcelona: Graó
- CASSANY, D., LUNA, M. e SANZ, G. (1994): *Enseñar lengua*. Barcelona: Graó.
- GABINETE DE ESTUDIO PARA A REFORMA EDUCATIVA (1992): *Educación Primaria. Desenvolvemento Curricular. Secuencias de obxectivos, contidos e criterios de avaliación por Áreas e por Ciclos*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/Consellería de Educación.
- GABINETE DE ESTUDIO PARA A REFORMA EDUCATIVA (1992): *Deseño Curricular Base. Educación Primaria*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/Consellería de Educación.
- GARCÍA TEJJEIRO, A. (1990): *Disfrutar escribindo: a narración e a poesía nas aulas*. Vigo: Galaxia.
- HARGUINDEY, H. e PAZOS, X. M. (1995): *Estilo de exercicios para exercicios de estilo*. Vigo: Xerais.
- LOMAS, C. e OSORO, A. (1993): *El enfoque comunicativo de la enseñanza de la lengua*. Barcelona: Paidós.
- MEDRANO, C. L. (1994): *50 xogos de lingua*. Vigo: Xerais.
- MEDRANO, C. L. (1998): *Outros 50 xogos de lingua*. Vigo: Xerais.
- MUÑOZ, B.; SARMIENTO, M. X. e ALONSO, S. (2004): *Expresión escrita*. Vigo: Xerais.
- RODARI, G. (1999): *Gramática da fantasía*. Pontevedra: Kalandraka.
- SERAFINI, Mª T. (1994): *Cómo se escribe*. Barcelona: Paidós.
- Algúns recursos na rede:
- <http://www.aelg.org/Centrodoc/MainPage.do>
- <http://www.bvg.udc.es>
- <http://www.cirp.es>
- <http://www.continuitas.org>
- <http://www.culturagalega.org/arquivos/cdsg/loia>
- <http://www.edu.xunta.es>
- <http://www.ethnologue.com/web.asp>

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a foto pegada debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua e literatura: Español				
Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G110V01507			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernandez Soneira, Ana Maria Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Fernandez Soneira, Ana Maria Otero Doval, Herminda			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com anafe@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promova nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A11	B1
	A12	B3
Coñecer o currículo escolar da lingua española e da súa literatura.	A1	B2
	A6	
Adquirir coñecementos referidos aos procedementos de ensinanza-aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.	A12	B1
Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.	A10	B3

Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e da súa ensinanza.	A2	B3
Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.	A10	B7
Coñecer e empregar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A3 A4 A6	B19
Desenvolver e avaliar contidos do currículo empregando recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A2 A9	B7

Contidos

Tema

1. A linguaxe como sistema de comunicación.	1.1. A lingua, a linguaxe e a lingüística. 1.2. As disciplinas lingüísticas. 1.3. As competencias lingüísticas: a comprensión, a expresión e a interacción, na lingua escrita e na lingua oral.
2. Literatura, cultura, tradición, innovación.	2.1. Concepción y papel de la literatura en el currículo de la educación primaria. 2.2. La competencia lectora de textos literarios como fuente de "desarrollo integral y armónico de los aspectos intelectualesm afectivos y sociales de la persona" (RD 1513/2006).
3. Principios básicos de redacción dun texto.	3.1. A unidade "texto". 3.2. Coherencia e cohesión. Procedimientos cohesivos. 3.3. Os marcadores do discurso e as funcións informativas. 3.4. Cuestións normativas e de estilo. 3.5. Tipoloxía textual: textos literarios e non literarios.
4. A oralidade	4.1. Formas da comunicación pública: o debate, o foro, o coloquio, etc. 4.2. Relacións entre oralidade e escritura
5. Unidade e variedade do español: estándar, socioletos e rexistros.	5.1. Norma e uso do español: o español común e o español estándar. 5.2. Os sociolectos. 5.3. Os niveis de fala: culto, coloquial, o argot, etc.
6. Didáctica da lingua e da literatura	5.1. Desenvolvemento das habilidades comunicativas na aula. 5.2. Desenvolvemento das destrezas básicas de escritura e de lectura. 5.3. Desenvolvemento de experiencias educativas e materiais didácticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	3	6
Traballos tutelados	10	30	40
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	30	30	60
Presentacións/exposicións	2	8	10
Sesión maxistral	11	11	22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos.
Traballos tutelados	Técnicas grupales participativas. Exames
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Lecturas e documentación sobre os traballos que se van realizar. Lectura dunha obra literaria. Preparación da materia e dos exames
Presentacións/exposicións	Os alumnos farán unha exposición oral dun traballo en grupo.
Sesión maxistral	Metodoloxía expositiva

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Estas titorías teñen coma obxectivo axudar a resolver as dúbidas que os contidos da materia lles presenten aos alumnos. Tamén se pretende que os alumnos as empreguen para facer consultas sobre os traballos e para que o profesor teña un seguimento da súa elaboración.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Elaboración de traballos propostos polos docentes.	60
Presentacións/exposicións	Exposición dun traballo, na que se valorarán tanto os contidos coma a exposición oral.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Os alumnos terán que responder a unhas preguntas de desenvolvemento.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

<p>Farase una avaliación continua a través do seguimento do alumno nos traballos da aula a través da exposición de traballos e a realización de probas. Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos. </p>

<p>Para poder ser calificado con esta modalidade, o alumno deberá entregar todas as probas establecidas polo profesor, nas datas indicadas.</p>

<p>Os alumnos que non fagan avaliación continua farán unha proba final que valerá o 100% da cualificación, que se realizará nas datas oficiais establecidas polo centro.</p>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía principal

Álvarez Menéndez, A. I. (2005): , *Oviedo, Nobel*.

Briz, A. (coord.) (2008): , *Madrid, Aguilar*.

Cassany, Daniel (2006): *Taller de textos: leer, escribir y comentar en el aula*, Barcelona, Paidós.

Hablar y escribir correctamente: barbarismos, impropiedades y dudas en el español oral y escrito Saber escribir

La teoría de la oralidad Tipos de escrito I: Narración y descripción Tipos de escrito II: Exposición y argumentación Tipos de escrito III: Epistolar, administrativo y jurídico Introducción a la Gramática del texto del español, Relaciones de (in)dependencia entre oralidad y escritura Temas, remas, focos, tópicos y comentarios

; www.farodevigo.es

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Lingua española/P02G120V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés				
Materia	Aprendizaxe da lingua estranxeira: Francés			
Código	P02G110V01508			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Francés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Valcarcel Riveiro, Carlos			
Profesorado	Valcarcel Riveiro, Carlos			
Correo-e	carlos.valcarcel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
--------	--

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Contidos

Tema	
2. Achega didáctica por tarefas e competencias.	2a. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Infantil. 2b. O Cadro Europeo Común de Referencia para as linguas (CECR). 2c. O Portfolio Europeo das Linguas (PEL).
3. Currículo de linguas estranxeiras.	3a. A lexislación referente ao ensino das linguas estranxeiras na educación infantil. 3b. O nivel A1 do MECR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias. 3c. O DCB de Educación Infantil e a aprendizaxe das linguas estranxeiras.
4. Elaboración de unidades didácticas.	4a. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita. 4b. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagogizados e documentos auténticos. 4c. Cancións, contos e xogos na clase de francés de Educación Infantil. 4d. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades
5. Métodos de avaliación global e analítica.	5a. A avaliación da comprensión oral e escrita. 5b. A avaliación da expresión oral e escrita.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	25	25	50
Proxectos	25	50	75
Presentacións/exposicións	3	0	3
Debates	11	11	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	As sesións maxistrais desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nelas o profesor sinalará os conceptos esenciais dos diferentes puntos dos contidos da materia. Tamén trasladará ao alumnado unha serie de preguntas que se deberán responder nas horas de debate ou no grupo que se creará para a materia na Rede Social da Uvigo. O profesor tamén indicará bibliografía e sitografía útil para o alumnado procurar información e respostas.
Proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá seis tarefas parciais que integrarán o proxecto final que deberá presentar cada alumno, tanto oralmente como por escrito. As datas de realización das tarefas serán establecidas nas sesións de debate, pero non se aconsella que se superen as dúas semanas para a súa realización. Preferentemente, nas horas de tipo B, o profesor guiará o alumnado para a execución destas tarefas.
Presentacións/exposicións	Desenvolveranse no final no cuadrimestre nun horario negociado coa clase. Nestas sesións cada alumno deberá expor oralmente na aula o seu proxecto didáctico final no tempo establecido previamente polo profesor e a clase.
Debates	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo C. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistrais. As horas de debate tamén se usarán para negociar datas, horarios, criterios e metodoloxía do sistema de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada realizarase durante o horario de tutorías que o profesor detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas tutorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia.
Proxectos	A atención personalizada realizarase durante o horario de tutorías que o profesor detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas tutorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia.
Debates	A atención personalizada realizarase durante o horario de tutorías que o profesor detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas tutorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia.
Presentacións/exposicións	A atención personalizada realizarase durante o horario de tutorías que o profesor detallará no inicio do cuadrimestre. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas tutorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Proxectos	O alumnado presentará, en formato papel ou electrónico, un proxecto didáctico resultante das diferentes tarefas que se deberán realizar ao longo do cuadrimestre. O alumnado deberá ter realizado como mínimo a metade de tarefas propostas ao longo do curso. Os criterios de avaliación e o baremo serán negociados co alumnado no inicio do curso e farán parte dunha grella de avaliación. A data de entrega deste proxecto final será a da data oficial fixada polo centro.	60
Presentacións/exposicións	Nas datas establecidas na clase durante a última semana lectiva, o alumnado deberá presentar oralmente na aula o seu proxecto didáctico, froito das tarefas parciais encargadas polo profesor. O alumnado deberá ter realizado como mínimo a metade de tarefas propostas ao longo do curso para ser avaliado na primeira convocatoria. Nesta exposición cada estudante deberá presentar o seu proxecto e achegar a argumentación didáctica que o sustenta. Cada estudante disporá de 10 minutos e poderá usar os medios audiovisuais que a facultade pon ao seu dispor. As exposicións serán públicas, aínda que o/a alumno/a poderá decidir se quere realizar a exposición só en presenza do profesor. As exposicións de cada estudante serán avaliadas nunha grella de avaliación cuxos criterios e baremo serán negociados na aula ao inicio do cuadrimestre. Sexa como for, nos criterios de avaliación que conformarán esta grella teranse en conta a asistencia ás aulas e a participación nas mesmas.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non viñer ás aulas e/ou que non elaborar a metade de tarefas parciais ao longo do cuadrimestre non poderá entregar nin presentar oralmente o proxecto didáctico. Nese caso, deberá realizar un exame escrito sobre o 100% dos contidos da materia. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10, contará cunha

pregunta teórica e cun suposto práctico que o alumnado deberá resolver. O profesor comunicarlle este feito ao alumnado afectado, como máximo, na última semana lectiva. Tamén deberá realizar este exame o alumnado que se presentar á segunda convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

PAXINA WEB DA MATERIA

<https://sites.google.com/site/didactiquedufle/>

BIBLIOGRAFÍA

BOYER, H. et al. (1990): Nouvelle introduction à la didactique du FLE, Paris, Clé International.

CALAQUE, E. (1997): L'enseignement précoce du français langue étrangère: bilans et perspectives, Grenoble, LIDILEM / Université Stendhal Grenoble 3.

CONSEIL DE L'EUROPE (2001): Cadre Européen Commun de Référence pour les langues: Apprendre, enseigner, évaluer, Strasbourg, Conseil de l'Europe.

COURTILLON, J. (2003): Élaborer un cours de FLE, Paris, Hachette.

CUQ, J. P. (1996): Une introduction à la didactique de la grammaire en français langue étrangère, Paris, Didier-Hatier.

CUQ, J. P. et GRUCA, I. (2003): Cours didactique du français langue étrangère et seconde, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble.

CYR, P. et GERMAIN, C. (1998) : Les stratégies d'apprentissage, Paris, Clé-International.

CYR, P. et GERMAIN, C. (1998) : Les stratégies d'apprentissage, Paris, Clé-International.

CYR, P. et GERMAIN, C. (1998) : Les stratégies d'apprentissage, Paris, Clé-International.

ESCOBAR C., EVNITSKAYA N., MOORE E. e PATIÑO, A. [eds.] (2011): AICLE - CLIL -EMILE. Educació plurilingüe: Experiencias, research & polítiques. Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.

GERMAIN, C. (1991): Le point sur l'approche communicative en didactique des langues, Canada-Québec, Centre éducatif et culturel.

HIRSCHPRUNG, N. (2005): Apprendre et Enseigner avec le Multimedia, Paris, Hachette.

LASAGABASTER, D. e RUÍZ, Y. [eds.] (2010): CLIL in Spain: Implementation, Results and Teacher Training. Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing.

NOËL-JOTHY, F. et SAMPSONIS, B. (2006): Certifications et outils d'évaluation en FLE, Paris, Hachette.

PORCHER, L. (2004): L'enseignement des langues étrangères, Paris, Hachette.

PUREN, C. (1988): Histoire des méthodologies de l'enseignement des langues, Paris, Nathan-Clé International.

SAN ISIDRO, F.X. [coord.] (2009): CLIL: Integrando linguas "a través" do currículo, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

SAN ISIDRO, F.X. [coord.] (2011): Materiais plurilingües 3.0: Formación, creación e difusión, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia

VELTCHEFF C. et HILTON, S. (2003): L'évaluation en FLE, Paris, Hachette.

VIGNER, G. (2004): La grammaire en FLE, Paris, Hachette.

WEISS, F. (2002): Jouer, communiquer, apprendre.Paris, Hachette.

YAICHE, F. (1996) : Les simulations globales, mode d'emploi, Paris, Hachette.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504

Lingua e literatura: Español/P02G110V01507

Lingua e literatura: Galego/P02G110V01505

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación: Lingua española/P02G110V01101

Comunicación: Lingua galega/P02G110V01201

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

Idioma estranxeiro: Francés/P02G110V01405

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Aprendizaxe das ciencias sociais				
Materia	Aprendizaxe das ciencias sociais			
Código	P02G110V01601			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Moragon Arias, Maria Pilar			
Profesorado	Constenla Vega, Xose Moragon Arias, Maria Pilar			
Correo-e	mariapilarmoragon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Esta asignatura consiste en ensinar a los futuros Maestros a introducir a los niños en el conocimiento de las distintas Ciencias Sociales que componen los contenidos del DCB, así como a reconocer las dificultades de aprendizaje de los distintos conceptos y nociones relacionados con las Ciencias Sociales en la Educación Infantil			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

(*)Coñecer os fundamentos do *currículo desta etapa	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B3 B6 B8 B21 B22
(*)Coñecer as teorías sobre a *adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes sobre o medio social	A1 A2 A11 A12	B1 B2 B3 B12 B13 B14 B15 B22
(*)Coñecer as estratexias *didácticas para desenvolver as nocións espazo-temporais	A1 A2 A3	B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 B12 B13 B14 B19
(*)Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B3 B6 B9 B12 B13 B14 B19
(*)Elaborar propostas *didácticas en relación coa aprendizaxe do medio social na Educación Infantil	A1 A2 A3 A12	B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B17
(*)*Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos *didácticos adecuados	A1 A2 A3 A12	B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B17

(*)Fomentar experiencias de *iniciación ás tecnoloxías da Información e a Comunicación na aprendizaxe do medio social

A1
A7

B1
B2
B3
B5
B6
B7
B9
B13
B14
B16
B17
B21

Contidos

Tema

(*)1. BLOQUE 1. Desenvolvemento de experiencias educativas e materiais *didácticos do área	(*)Elementos para a *programación *didáctica nas Ciencias Sociais na Educación *InfantilActividades para a *Didáctica das Ciencias Sociais en Educación *InfantilElaboración e defensa dunha Unidade *Didáctica en Coñecemento do Medio
(*)2. BLOQUE 2. Epistemoloxía e contido do área de Ciencias Sociais	(*)Introdución ás Ciencias Sociais: concepto e trazos que as caracterizanCales son as Ciencias Sociais? Definicións *específicasLas Ciencias Sociais na Escola: contidos en Educación Infantil
(*)3. BLOQUE 3. A construción dos conceptos e nocións para o coñecemento do medio social	(*)Desenvolvemento e evolución das nocións espaciais Desenvolvemento e evolución das nocións *temporalesTratamiento *didáctico da obra de arte

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	15	15	30
Traballos tutelados	15	30	45
Titoría en grupo	3	3	6
Presentacións/exposicións	1	4	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	10	14
Outras	3	2	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia co apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Comentarios de textos, debates guiados
Traballos tutelados	Elaboración en grupo dunha Unidade Didáctica da área de Coñecemento do Medio
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados
Presentacións/exposicións	Presentación, defensa e debate por parte do grupo da Unidade Didáctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo
Presentacións/exposicións	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Comentarios de texto participación en debates, propostas...	5
Traballos tutelados	Realización en grupo da Unidade Didáctica seleccionada	10
Presentacións/exposicións	Presentación e defensa da Unidade Didáctica seleccionada	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Unha proba teórica sobre os conceptos básicos e contidos do *temario	70
Outras	Asistencia e participación activa nas actividades do aula	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

En caso de no asistir y no realizar las actividades, se harán en el examen final (oficial), en la segunda convocatoria (julio) o en las convocatorias extraordinarias. Las notas de las actividades de las clases B, y la nota de la Unidad Didáctica, en caso de que se hayan realizado en el aula, se conservarán en la segunda convocatoria (julio) y en las convocatorias extraordinarias. Quien no las hay realizado, deberá hacerlas para superar la asignatura.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

TREPAT, C. y COMES, P. (2000): *El tiempo y el espacio en la Didáctica de las Ciencias Sociales*. Barcelona, Graò.

HERNÁNDEZ CARDONA, F.X. (2002): *Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*. Barcelona, Graò.

DOMÍNGUEZ GARRIDO, M.C. (2004): *Didáctica de las Ciencias Sociales*. Madrid, Pearson Educación.

GARCÍA RUIZ, A.L. (2003): *El conocimiento del medio y su enseñanza práctica en la Educación Primaria*. Granada, Natívola.

- AINSENBURG, B. y ALDEROQUI, S. (comps.) (1998): *Didáctica de las Ciencias Sociales, II. Teorías con prácticas*. Buenos Aires, Paidós.

- ÁLVAREZ ORELLANA, M.F. y RUBIO SOTÉS, F. (1996): *El conocimiento del medio y los paisajes humanizados*, en *III Jornadas de Didáctica de la Geografía*, Madrid, A.G.E., pp. 219-226.

L'imaginaire spatial à l'école - ARANDA HERNANDO, A.M. (2003): *Didáctica del conocimiento de medio social y cultural en educación infantil*. Madrid, Síntesis.

- ÁVILA RUIZ, R.M. (2001): *Historia del Arte, enseñanza y profesores*. Sevilla, Díada.

- BASSEDAS, E. y otros (2002): *Aprender y enseñar en Educación Infantil*. Barcelona, Graò.

- BEANE, J.A. (2005): *La integración del currículo. El diseño del núcleo de la educación democrática*. Madrid, Morata.

- BENEJAM, P. y otros (2000): *La justificación y la argumentación en la enseñanza de las Ciencias Sociales*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación,, nº 28, abril, pp. 57-68.

- CALAF, R. (1996): *La enseñanza de la Historia del Arte: entre la borrosidad y la realidad posible*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 8, abril, pp. 17-24.

- CAMILLONI, A.W. de y LEVINAS, M.L. (1995): *Pensar, descubrir y aprender. Propuesta didáctica y actividades para las Ciencias Sociales*. Buenos Aires, Aique.

- CASTORINA, J.A. y LENZI, A.M. (comps.) (2000): *La formación de los conocimientos sociales en los niños. Investigaciones psicológicas y perspectivas educativas*. Barcelona, Gedisa.

- CUENCA, J.M. y DOMÍNGUEZ, C. (2000): *Un planteamiento socio-histórico para educación infantil*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación,, nº 23 enero, pp. 113-123.

- DEBESSE-ARVISSET, M.L. (1983): *El entorno en la escuela: una revolución pedagógica*. Barcelona, Fontanella.

- EQUIP COSSETÀNIA (1996): *El tiempo histórico: ejemplo de un tratamiento procedimental*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 8, abril, pp. 121-135.

- FERNÁNDEZ VALENCIA, A. (1994): *La pintura como fuente histórica e instrumento didáctico*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 1, julio, pp. 83-88.

- FRIERA SUÁREZ, F. (1995): *Didáctica de las Ciencias Sociales. Geografía e Historia*. Madrid, Ediciones de la Torre.

- GARCÍA HOZ, V. (1996): *Enseñanzas sociales en educación intermedia*. Madrid, RIALP.
- GARCÍA RUIZ, A.L. (1996): *Criterios didácticos para la observación y comprensión del paisaje*, en *III Jornadas de Didáctica de la Geografía*, Madrid, A.G.E., pp. 287-294.
- GÓMEZ RODRÍGUEZ, A.E. y NÚÑEZ GALIANO, M.P. (coords.) (2006): *Formar para investigar, investigar para formar en didáctica de las ciencias sociales*. Málaga, Asociación Universitaria del Profesorado de Didáctica de las Ciencias Sociales.
- GONZÁLEZ, M. de los A. y POLO HERRADOR, M.A. (1994): *Los departamentos de Educación y Acción Cultural en los museos*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 2, octubre, pp. 7-28.
- HANNOUN, H. (1972): *El niño conquista el medio*. Buenos Aires, Kapelusz.
- HOLLOWAY, G.E.E. (1982): *Concepción del espacio en el niño según Piaget*. Barcelona, Paidós.
- LICERAS RUIZ, A. (1997): *Dificultades en el aprendizaje de las Ciencias Sociales. Una perspectiva psicodidáctica*. Granada, Grupo Editorial Universitario.
- LUQUE, A. y otros (2000): *Educación la tolerancia (una propuesta de trabajo)*. Sevilla, Díada.
- LLOPIS, C. (1986): *Las Ciencias Sociales en el aula*. Madrid, Narcea.
- MARRÓN GAITE, M.J. (1996): *Los juegos de simulación*, en *Didáctica Geográfica* (2ª época), Burgos, nº 1, pp. 45-56.
- OCHAÍTA ALDERETE, E. y HUERTAS, J.A. (1989): *Desarrollo y aprendizaje del conocimiento espacial: aportaciones para la enseñanza del espacio geográfico*, en *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, Madrid, nº 8 (2ª época), pp. 10-20.
- PIAGET, J. (1984): *La representación del mundo en el niño*. Madrid, Morata.
- PIÑEIRO PELETEIRO, R. y MELÓN ARIAS, M.C. (1998): *La formación geográfica en la educación infantil y primaria*, en *IBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, nº 16, pp. 75-82.
- RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F. (1985): *Sobre la evolución de algunos conceptos geográficos en el niño (etapa preescolar)*, en *IX Coloquio de Geografía*, Murcia, A.G.E., t. 1, s.p.
- RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F. (1995): *Didáctica de las Ciencias Sociales na Educación Infantil*. Vigo, Ir Indo.
- SÁNCHEZ OGALLAR, A. (1996): *Los procedimientos en el área de conocimiento del medio*, en *III Jornadas de Didáctica de la Geografía*, Madrid, A.G.E., pp. 141-154.
- SANCHO, C. y VILLACAMPA, J. (1998): *Ciencias Sociales, Tecnología y Ciencias Experimentales: una apuesta por la multidisciplinariedad*, en *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Barcelona, Graò Educación, nº 15, enero, pp. 101-112.
- TRAVÉ GONZÁLEZ, G. (1998): *La investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales: Perspectivas y aportaciones desde la enseñanza y el aprendizaje de las nociones económicas*. Huelva, Universidad.
- ZABALZA, M. (1987): *Didáctica de la Educación Infantil*. Madrid, Narcea.

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas para mestres: Educación infantil				
Materia	Matemáticas para mestres: Educación infantil			
Código	P02G110V01602			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Guevara Junquera, Santiago			
Profesorado	Guevara Junquera, Santiago			
Correo-e	guevara@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia está orientada a consolidar e profundizar a formación matemática básica necesaria que permita ter un coñecemento sólido dos contidos matemáticos que configuran o Currículo da Educación Infantil. Serve de base, por tanto, para comprender os procesos implícitos no seu ensino. Determinar os obxectivos e os contidos, escoller os recursos e deseñar as actividades matemáticas para a Educación Infantil. Fomenta o espírito crítico e investigador e axuda a desenvolver a capacidade de expresarse con claridade, precisión e rigor. Contribuíndo á unha mellor competencia profesional e ao seu desenvolvemento continuo.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma

B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Coñecer os fundamentos matemáticos dos contidos que configuran a área de Matemáticas do currículo de Educación Infantil: Lóxica e teoría de conxuntos. Os números. O espazo. As magnitudes e a medida.	A1 A3 A5 A6 A11	B1 B3 B5 B6 B7 B8 B13 B15 B16 B21
2. Comprender a súa singularidade epistemolóxica e a súa especificidade didáctica.	A1 A3 A5 A11	B1 B3 B6 B7 B8 B12 B13 B15 B19
3. Comprender as matemáticas como un coñecemento sociocultural desenvolvido ao longo da Historia.	A1 A3 A5 A11	B1 B3 B6 B7 B12 B13 B15 B19
4. Capacidade para organizar e planificar.		B2
5. Resolución de problemas.	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A11	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B15 B16 B17 B21
6. Toma de decisións.		B1 B6 B8 B9 B15 B17
7. Habilidade para expresar críticas razoadas.	A4 A5 A6	B3 B7 B8 B9 B11 B13 B21

8. Capacidade de xestión da información.	A2	B1
	A3	B2
	A7	B6
		B7
		B8
		B9
9. Capacidade para traballar en equipo.		B13
		B15
		B21
	A4	B9
	A5	B11
	A11	B13
10. Habilidades de investigación.		B18
		B21
	A1	B1
	A2	B2
	A9	B6
	A11	B7
11. Coñecer estratexias metodolóxicas que axuden a desenvolver nocións espaciais, xeométricas e do pensamento lóxico.	A12	B8
		B15
		B16
		B21
	A1	B1
	A2	B2
12. Crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares destinados a esta etapa educativa.	A3	B5
	A7	B6
	A9	B7
	A11	B8
	A12	B13
		B17
13. Planear actividades de aprendizaxe utilizando o xogo como principal recurso didáctico.		B21
	A1	B2
	A2	B3
	A3	B6
	A4	B7
	A6	B8
14. Ser capaz de adaptarse a novas propostas curriculares en matemáticas.	A7	B9
	A9	B16
	A11	B17
	A12	B19
		B20
		B21
15. Ser capaz de asumir a necesidade de desenvolvemento profesional continuo, mediante a autoavaliación da propia práctica.	A1	B2
	A2	B6
	A3	B8
	A7	B10
	A9	B13
	A11	B14
	A12	B15
		B16
		B20
		B21
	A1	B2
	A2	B6
	A3	B8
	A7	B12
	A9	B15
	A10	B16
	A11	B20
	A12	B21

Contidos	
Tema	
1. A área de Matemáticas no currículo da Educación Infantil.	.
2. Lóxica. Conxuntos. Relacións: Clasificacións e ordenacións. Operacións	2.1 Lóxica elemental. Operacións lóxicas. 2.2 Teoría intuitiva de conxuntos. Operacións con conxuntos. Propiedades. 2.3 Relacións de equivalencia. Relacións de orde. 2.4 Correspondencias e aplicacións. 2.5 Leis de composición. Estructuras alxébricas.
3. O número. Historia dos sistemas de numeración. Os números naturais: aspecto cardinal e ordinal. Operacións. Sistemas de numeración. Conxuntos numéricos.	3.1 Introducción e historia dos números e dos sistemas de numeración. 3.2 O conxunto dos números naturais. 3.3 Operacións con números naturais. Propiedades. 3.4 Ordenación en N. Número ordinal. 3.5 Sistemas de numeración. Teorema fundamental. 3.6 Cambio de sistema de numeración. Operacións nun sistema de numeración. 3.7 Os números enteiros. Os números racionais. Ampliación de Q. O número real.
4. O espazo. Historia da Xeometría. Conceptos fundamentais de Xeometría. Construcións xeométricas no plano. Figuras planas e corpos.	4.1 Introducción histórica da Xeometría. 4.2 Conceptos fundamentais de Xeometría. 4.3 Construcións xeométricas no plano. 4.4 Transformacións xeométricas no plano. 4.5 Estudio de polígonos. Triángulos. Cuadriláteros. 4.6 Circunferencia e círculo. 4.7 Poliedros. Prismas. Pirámides. 4.8 Corpos de revolución.
5. As magnitudes e a medida. Introducción e historia. O sistema métrico decimal. Magnitude e cantidade. Medida de magnitudes. Estimación, erros.	5.1 Introducción e historia. O sistema métrico decimal. 5.2 Magnitude e cantidade. Medida de magnitudes. Unidade de medida. 5.3 Proporcionalidade directa e inversa. Magnitudes proporcionais. 5.4 Lonxitude. Amplitude. Extensión. 5.5 Volume e capacidade. 5.6 Outras magnitudes. 5.7 Estimación de medida. Erros.
6. Os contidos matemáticos no currículo da Educación Infantil.	.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Sesión maxistral	28	42	70
Traballos de aula	15	15	30
Traballos tutelados	5	5	10
Titoría en grupo	5	0	5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	30	30
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Diagnóstico de coñecementos previos. Introducción e presentación da materia. Reparto da documentación base. Referencias bibliográficas recomendadas Caderno de traballo para os grupos. Outras actividades, exercicios e problemas para o traballo autónomo.
Sesión maxistral	Presentación e explicación dos contidos do temario. Síntese e reflexión sobre os contidos. O alumno incorporará ao caderno de traballo o desenvolvemento do temario.

Traballos de aula	Proposta do profesor de exemplos, problemas e actividades singulares que contribúan a unha mellor comprensión dos contidos de cada un dos temas. Os estudantes traballarán en grupos coa supervisión e dirección do profesor e farán exposición das resolucións. Poderán empregar a bibliografía e os materiais necesarios. Na aula haberá comunicación e discusión das diferentes solucións aportadas. As actividades, exercicios e problemas resoltos se incorporarán ao caderno de traballo.
Traballos tutelados	Presentación do caderno de traballo e corrección nas resolucións aportadas.
Titoría en grupo	Os grupos que se formen poderán consultar co profesor sobre a presentación e incorporación definitiva ao caderno de traballo das solucións aportadas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Un caderno con actividades, exercicios e problemas complementarios, dos temas 2 ao 5, servirá para que o alumnado traballe de forma individual e autónoma. Poderán consultar co profesor nas horas de titoría individualizada que se determinen. As resolucións poden ser incorporadas ao seu caderno de traballo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os estudantes poderán consultar co profesor, nas horas de titoría individualizada que se determinen, as dúbidas tanto teóricas como prácticas que se lle presenten sobre a materia . Así mesmo, sobre as actividades propostas para o traballo autónomo. Nas horas específicas que se determinen, presentarán para a súa revisión o caderno de traballo, no que deberán estar recollidas as cuestións teóricas da materia e os problemas resoltos das clases prácticas.
Traballos tutelados	Os estudantes poderán consultar co profesor, nas horas de titoría individualizada que se determinen, as dúbidas tanto teóricas como prácticas que se lle presenten sobre a materia . Así mesmo, sobre as actividades propostas para o traballo autónomo. Nas horas específicas que se determinen, presentarán para a súa revisión o caderno de traballo, no que deberán estar recollidas as cuestións teóricas da materia e os problemas resoltos das clases prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Os criterios de avaliación serán: - Asistencia ás clases. O seu control será mediante sinatura. - Intervención na aula, corrección nas resolucións que se presenten e claridade na exposición. - Presentación do caderno de traballo e posterior corrección segundo as indicacións do profesor.	30
Outras	Exame (proba individual escrita) da materia, tanto da parte teórica como de exercicios e problemas. Cada unha das cuestións propostas terá diferente peso segundo o seu grao de dificultade e amplitude. Os estudantes saberán antes de realizar a proba a cualificación máxima de cada unha delas. Será valorada: A corrección nos razoamentos, cálculo e interpretación de resultados. A capacidade de expresión en matemáticas e en xeral na lingua. A capacidade para a representación e comprensión de figuras.	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia será a suma das obtidas no traballo de aula (de 0 a 3) e a da proba individual escrita (de 0 a 7).

Os estudantes que non se integren nos grupos de traballo das clases prácticas ou non cumpran os requisitos establecidos como criterios de avaliación terán como única opción o exame (cualificación de 0 a 7), sendo a cualificación obtida a súa cualificación final da materia.

Co mesmo criterio, os que non se presenten ao exame terán como cualificación final a obtida na parte práctica.

* Na derradeira sesión presentarán ao profesor o caderno de traballo para a súa revisión final. Os estudantes deberán ter engadido, completado ou corrixido aquelas cuestións que o profesor indicara.

SEGUNDA CONVOCATORIA E SEGUINTE

Os estudantes que non superen a materia deberán pasar un novo exame (de 0 a 7). A cualificación que durante o curso

obtiveran na parte práctica (de 0 a 3) será engadida á nova cualificación.

Bibliografía. Fontes de información

NORTES CHECA, A., **Matemáticas y su didáctica**, 2007,

DÍAZ GODINO, J. (Director), **Matemáticas para Maestros. En: www.ugr.es/local/jgodino/edumat-maestros**, 2004,

HIDALGO, S., **Las Matemáticas en el Título de Maestro**, 1997,

CHAMORRO, M^a. CARMEN e outros, **Didáctica de las Matemáticas para Primaria**, 2003,

- GÓMEZ, B. (1988): *Numeración y cálculo*. Síntesis. Madrid.

- OLMO, M. A. del; MORENO, M.F.; GIL, F. (1988): *Superficie y volumen*. Síntesis. Madrid.

Outros libros da colección: *Matemáticas: cultura y aprendizaje*, da Editorial Síntesis, poden resultar de interesante consulta.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das matemáticas para a educación infantil/P02G110V01911

Outros comentarios

Para poder completar a súa formación como profesional competente en Educación Infantil deberá cursar a materia do cuarto curso:

Didáctica das Matemáticas para a Educación Infantil. P02G110V01911 Breve descrición dos contidos:

1. Desenvolvemento psicoevolutivo dos conceptos matemáticos.
 2. O ensino da matemática nos primeiros anos.
 3. Obxectivos e contidos matemáticos.
 3. Recursos e materiais para o ensino da matemática.
 4. A actividade matemática na escola infantil. Dificultades na aprendizaxe.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Coñecemento do medio natural				
Materia	Coñecemento do medio natural			
Código	P02G110V01901			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Arias Correa, Azucena			
Profesorado	Arias Correa, Azucena			
Correo-e	azuariascorrea@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os fundamentos didácticos e pedagóxicos do currículo desta etapa, particularmente da área de coñecemento do medio natural, social e cultural.	A1	B1
	A2	B2
	A3	B3
		B5
Entender o medio natural desde un punto de vista sistémico, considerando as interacción que operan na Terra e analizando as súas consecuencias.	A4	B5
	A5	B6
	A7	B7
		B8
		B9

Desenvolver unha actitude positiva cara a valoración e a conservación do medio, analizando as repercusións das intervencións humanas.	A5 A11 A12	B1 B2 B8 B9 B13 B14 B15 B16
Identificar feitos, leis, modelos e teorías das ciencias experimentais, interpretando informacións científicas para a comprensión do medio.	A1 A2 A3	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B13 B14

Contidos

Tema	
O medio natural.	Enfoque sistémico e interdisciplinario. A construción humana do coñecemento. A investigación nas comunidades científicas e na aula. A aprendizaxe do coñecemento científico.
A Terra.	O planeta no Universo. Situación, movementos e efectos terrestres.
A atmosfera.	O aire. A estrutura da atmosfera. O clima e o tempo. A polución e o cambio climático.
A hidrosfera.	A auga. Augas superficiais e subterráneas. Oceanos e mares. Mareas e correntes mariñas. A contaminación.
A xeosfera.	Minerais e rochas. A estrutura da Terra e os procesos xeolóxicos.
A biosfera.	Os seres vivos. Modelo de ser vivo e a súa relación co medio. Evolución e biodiversidade.
O desenvolvemento sostible.	Datos do pasado e do presente. Algunhas contradicións do mundo actual. Proxeccións de futuro e repercusións para a humanidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1.5	0	1.5
Sesión maxistral	22.5	6	28.5
Seminarios	3	42	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	14	14
Proxectos	0	28	28
Estudo de casos/análises de situacións	1.5	2	3.5
Prácticas de laboratorio	0	14	14
Informes/memorias de prácticas	0	4	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	4	4
Traballos e proxectos	1.5	6	7.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición da profesora o do profesor sobre a estruturación dos contidos da materia, da metodoloxía de traballo e dos modelos a estudar.
Sesión maxistral	Exposición da profesora o do profesor sobre o cada un dos ámbitos temáticos dos contidos da materia.
Seminarios	Realización de actividades de aula en pequeno grupo e en gran grupo para a detección de ideas previas e de coñecementos requiridos para as aprendizaxes dos contidos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución en pequeno grupo e en gran grupo de exercicios pechados e de situacións-problema abertas sobre os contidos da materia, coa asistencia da profesora ou do profesor.
Proxectos	Elaboración individual e en pequeno grupo do proxectos de investigacións acotadas sobre aspectos relacionados cos contidos da materia. Exposición ao gran grupo das conclusións acadadas.
Estudo de casos/análises de situacións	Realización de debates e de xogos de simulación ciencia-tecnoloxía-sociedade-medio ambiente - xénero.
Prácticas de laboratorio	Realización de actividades experimentais na aula - laboratorio e toma directa de datos no medio ambiente, no contorno próximo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Titorías individuais e en pequeno grupo.
Proxectos	Titorías individuais e en pequeno grupo.
Prácticas de laboratorio	Titorías individuais e en pequeno grupo.
Estudo de casos/análises de situacións	Titorías individuais e en pequeno grupo.
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	
Resolución de problemas e/ou exercicios	
Traballos e proxectos	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Informes/memorias de prácticas	Cada alumna e cada alumno confeccionará, no seu caderno de traballo na aula virtual da materia - curso, os informes descriptivos das prácticas de laboratorio realizadas.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cada alumna e cada alumno confeccionará, no seu caderno de traballo na aula virtual da materia - curso, un trabalo monográfico de investigación sobre unha situación - problema en relación co medio.	40
Traballos e proxectos	Cada alumna e cada alumno do curso elaborará, na aula virtual da materia, unha presentación multimedia para exposición pública sobre a programación e o posible tratamento globalizado de aula dunha aprendizaxe de coñecemento científico polo alumnado de educación infantil.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Neste curso preténdese experimentar o Proxecto de Innovación: "DESEÑO E IMPLANTACIÓN DE PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN GRAOS E POSGRAOS A TRAVÉS DA PLATAFORMA TEMA: CUESTIONARIOS KPSI, RÚBRICAS E MAPAS CONCEPTUAIS EN FORMATO DIXITAL" (Pendente de Resolución Reitoral), consistente en:

Neste marco propónse o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios Knowledge and Prior Study Inventory (KPSI), Rúbricas ou matrices de valoración e Mapas Conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos Mapas Conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.

- Cada alumna e cada alumno confeccionará un cartafol, na sección particular específica da aula virtual da materia - curso en FAITIC, que consistirá nun diario persoal de seguimento das sesións lectivas, coas notas de aula, ampliacións, achegas, reflexións propias e coa avaliación e autoavaliación das sesións correspondentes.

A realización completa e a entrega deste cartafol será condición necesaria e imprescindible para acollerse á opción de modalidade presencial de avaliación continua.

- Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo na aula virtual do curso en FAITIC, en formatos de código aberto ou de visores libres.
- Na bibliografía inclúese a referencia completa do libro titulado *Ciencia para educadores*. O uso deste libro é obrigatorio para poder realizar unha parte importante das actividades e traballos que serán obxecto de avaliación.
- Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento axeitado.
- Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan axeitadas.
- A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

Bibliografía. Fontes de información

 ARIAS CORREA, A. et al. (2009), **O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria.**,
 ENRIC RAMIRO I ROCA (2010)., **La maleta de la ciencia.**,
 BATTISTA QUINTO BORGHI (2009)., **Los talleres en educación infantil. Espacios de crecimiento.**,

 Consellería de Educación e O.U., **Repositorio Lexislativo**,

 JORBA, J. e SANMARTÍ, N. (1996):, **Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua.**,

 VANCLEAVE , JANICE (2000)., **Animales.**,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Aprendizaxe das ciencias da natureza/P02G110V01403

Educación: Educación para a saúde e a súa didáctica/P02G110V01301

Coñecemento do medio natural/P02G110V01901

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e deontoloxía profesional				
Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	P02G110V01902			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Fernandez Alvarez, Antonio			
Profesorado	Fernandez Alvarez, Antonio			
Correo-e	afa@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Ética e deontoloxía profesional tenta ofrecer aos alumnos e alumnas os elementos instrumentais e conceptuais básicos para o achegamento á Ética. Proporcionarlle aos alumnos e alumnas os conceptos fundamentais para a comprensión de textos relacionados coa Ética. Analizar, sintetizar e valorar criticamente as diferentes teorías da Ética propostas no programa e a posibilidade de aplicalas á realidade actual da sociedade e do ámbito educativo. Motivar ao alumnado sobre a importancia que a formación ética pode desempeñar no seu traballo profesional e na formación da súa personalidade.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
A1.- Coñecer os desenvolvementos da psicoloxía evolutiva da infancia nos períodos de 0-3 e 0-6. A1 Saber promover a adquisición de hábitos en relación coa autonomía, a liberdade, a aceptación das A5 normas e dos lindes.	

Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	A3 A4	
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostible.	A3 A4 A7 A12	B1 B14
Adquirir coñecementos sobre a evolución do pensamento, os costumes, as creencias e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.		B12 B13 B19
Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo.		B1 B6 B13 B14 B15
Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.		B1 B6 B8 B15
Habilidade básica para defender en público as súas opinións		B3 B17 B18 B20
Saber distinguir moral e ética, e coñecer os rasgos formais básicos do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados plantexados á ética como proposta normativa universalizable e as principais directrices metodolóxicas seguidas na resolución de controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan á sociedade do noso tempo.		B1 B6 B7 B13 B15
Capacidade para recoñecer e analizar críticamente argumentos éticos de nivel básico e para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.		B1 B13 B14
Capacidade para afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto para a súa propia forma de pensar.		B13 B14 B21 B22
Capacidade para recoñecer a relevancia e utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.	A12	B14 B21
Capacidade de consolidar unha identidade docente ética, comprometida coa súa rresponsabilidade social no contexto educativo.	A11 A12	B14 B21
Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados á tarefa educativa.	A3 A4 A11	B7 B9 B14 B18
Contribuir á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.	A11 A12	B13 B14 B21
Contribuir á promoción das melloras prácticas da profesión educativa.	A11	B14 B21

Contidos

Tema	
I.- Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1.- Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2.- Modelos de educación moral.
II.- Ética e moral: aproximación conceptual.	3.- A moral: bases socio-antropolóxicas da moral. 4.- A Ética: teorías e problemas de fundamentación.
III.- Razóns éticas, razóns para a Ética.	5.- A Ética e os seus lindes. 6.- Deontoloxismo vs. Teleoloxismo. Teorías éticas contemporáneas.
IV.- A Ética Aplicada	7.- Introducción ás Éticas aplicadas. 8.- Principios morais e casos prácticos.
V.- Ética, educación e Dereitos Humanos.	9.- Ética da diferenza. 10.- Ética e democracia. 11.- A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
VI.- Ética e deontoloxía profesional.	12.- Deontoloxía profesional e ámbito educativo. 13.- Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a discriminación, educación e xénero, etc..

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	5	25	30
Estudos/actividades previos	0	20	20
Sesión maxistral	45	0	45
Titoría en grupo	8	0	8
Traballos tutelados	5	25	30
Estudo de casos/análises de situacións	5	10	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentacións/exposicións	Presentación e exposicións dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupo
Estudos/actividades previos	Repaso e estudo das nocións introducidas nas sesións teóricas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe
Sesión maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumno/a no proceso de aprendizaxe, e apoio na elaboración dos traballos individuais e/ou en grupo.
Traballos tutelados	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario titorizados polo profesor/a.
Estudo de casos/análises de situacións	Plantexamento e resolución de supostos prácticos que, individualmente e/ou en grupo, deberá desenvolver o alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Titorías: en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.
Titoría en grupo	Titorías: en grupo e/ou individuais para a resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumnado no proceso de aprendizaxe e na elaboración de traballos.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición de traballos elaborados individualmente e/ou en grupo	30
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo, análise e debate sobre casos prácticos vencellados ao temario da materia	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame de resposta longa e desenvolvemento sobre os contidos básicos da materia expostos nas sesións maxistras.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

As cualificacións obtidas nos apartados de "Estudo de casos e análise de situacións" e "Presentacións/exposicións" dos traballos manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño non superen a proba de resposta longa e de desenvolvemento.

Bibliografía. Fontes de información

ARENAS-DOLZ, F. & GALLEGOS SALAZAR, D. (Eds):, **El ciudadano democrático. Reflexiones éticas para una educación intercultural**, 2009,

BLACKBURN, P.:, **La Ética. Fundamentos y problemas contemporáneos**, 2006,

APEL, Karl-Otto, **La globalización y una ética de la responsabilidad**, 2007,

CASADO, A.:, **Bioética para legos. Una introducción a la ética asistencial.**, 2008,

COBO SUERO, J. M.:, **Ética profesional en Ciencias Humanas y Sociales.**, 2001,

CORTINA, A. & GARCIA MARZÁ, D. (Eds):, **Razón pública y éticas aplicadas**, 2003,

ESCRIBAR WICKS, A.:, **"La Ética Aplicada, sus condiciones de posibilidad y exigencias a las que responde"**, en **REVISTA DE FILOSOFÍA**, 2004,

ETXEBERRIA, X.:, **Ética de la diferencia**, 1997,

ETXEBERRIA, X.:, **Temas básicos de Ética**, 2005,

GÓMEZ, C. & MUGUERZA, J. (Eds):, **La aventura de la modernidad: paradigmas, fronteras y problemas de la ética**, 2007,

GÓMEZ-HERAS, J. M. G^a., **Teorías de la moralidad. Introducción a la ética comparada**, 2003,
 GÓMEZ-HERAS, J. M. G^a (Ed.):, **Ética del medio ambiente**, 1997,
 GORDILLO, Mª Victoria:, **Desarrollo moral y educación.**, 1992,
 GUISÁN, Esperanza:, **Introducción a la Ética**, 1995,
 IBARRA, A. & OLIVÉ (Eds):, **Cuestiones éticas en ciencia y en tecnología en el siglo XXI.**, 2003,
 JONAS, H.:, **El principio de responsabilidad. Ensayo de una ética para la civilización tecnológica.**, 2004,
 KOHLBERG, L. POWER & HIGGINS, A.:, **La educación moral según Kohlberg.**, 2008,
 LIPOVETSKI, G.:, **Metamorfosis de la cultura liberal.**, 2003,
 LÓPEZ DE LA VIEJA, Mª Teresa:, **Principios morales y casos prácticos.**, 2000,
 LÓPEZ DE LA VIEJA, Mª Teresa:, **Bioética y ciudadanía. Nuevas fronteras de la ética.**, 2008,
 MORATALLA, A. Domingo:, **ética para educadores.**, 2008,
 MARZANO, M.:, **Qué es la Ética Aplicada?.**, 2009,
 PÉREZ-DELGADO, E. & GARCÍA ROS, R. (Comps.):, **La psicología del desarrollo moral.**, 1991,
 PEÑA, L. AUSIN, T. & DIEGO, O. (eds.):, **Ética y servicio público.**, 2010,
 PIAGET, J.:, **El criterio moral en el niño.**, 1987,
 PIEPPER, A.:, **Ética y moral. Una introducción a la filosofía práctica.**, 1991,
 RODRÍGUEZ PALOP, Mª Eugenia:, **Claves para entender los nuevos Derechos Humanos**, 2011,
 RUBIO CARRACEDO, J.:, **Educación moral, postmodernidad y democracia.**, 1996,
 RUBIO CARRACEDO, J.:, **Ética del Siglo XXI.**, 2009,
 SANABRIA, J. R.:, **Ética**, 1995,
 SÁNCHEZ VÁZQUEZ, A.:, **Ética**, 1969,
 SINGER, P. (Eds):, **Compendio de Ética**, 1995,
 URIZ PÉMAN, Mª Jesús:, **Ética Social Contemporánea.**, 2000,
 FERRETE SARRIA, Carmen:, **Ética ecológica como ética aplicada. Educación cívica y responsabilidad ecológica.**, 2010,
 HUNT, Lynn, **La invención de los Derechos Humanos.**, 2009,

Recomendacións

Outros comentarios

As cualificacións obtidas nos apartados de ""Estudo de casos e análise de situacións"" e ""Presentacións/exposicións"" dos traballos manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño non superen a proba de resposta longa e de desenvolvemento.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Obradoiro de creatividade artística				
Materia	Obradoiro de creatividade artística			
Código	P02G110V01906			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez López de Castro, Rut			
Profesorado	Martínez López de Castro, Rut			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumando adquirirá unha serie de competencias e coñecementos sobre a creatividade e as súas potencialidades artísticas e sociais.			

Competencias de titulación	
Código	
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1- Comprender os principios que contribúen a formación histórica, cultural, artística e social do concepto de creatividade.	A5 A7 A11 A12	
2- Adquirir conceptos, teorías e argumentos que nos permitan comprender a creación artística.	A2	B1 B13 B17
3- Adquirir recursos técnicos e pedagóxicos da creación artística.	A3 A7	B13 B15 B17 B21

4- Abordar, coñecer e entender as nocións de creatividade e a su relación cas tendencias pedagóxicas de educación artística.		B1 B3 B7 B13 B17
5- Contribuir a consolidar habilidades e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creatica e cooperativa.	A4 A5	B7 B8 B13 B14 B15 B16

Contidos

Tema		
1. O mito do xenio creador	1.1 A creatividade individual, misteriosa, innata e elitista. 1.2 Tendencia pedagóxica do autoexpresionismo.	
2. A creatividade dende unha perspectiva cultural.	2.1 Atributos da educación para a creatividade 2.2 Tendencia pedagóxica reconstrucionista.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	0	15
Traballos de aula	20	100	120
Traballos tutelados	4	11	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Actividades expositivas por parte da profesora. Teroía e exposicións dos traballos e proxectos a desenrolar.
Traballos de aula	Creación e resolución de traballos artísticos e teóricos na aula baixo a guía da profesora.
Traballos tutelados	Resolución de dudas e proposta. Consultas e seguimentos dos traballos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O alumando terá unha tutorización que facilitará na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos. Recomendase a asistencia regular as aulas. O alumando que non supere as competencias na 1ª convocatoria serán avaliadas na 2ªconvocatoria

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Avaliarase a resolución de exercicios e proxectos, debates e exposicións na aula. Valorarase: 1. Coñecemento e comprensión dos conceptos e métodos da materia. 2. Rigor analítico e metodolóxico aplicado na realización das actividades. 3. Aptitud creativa 4. Capacidad expresiva e comunicativa. 5. Actitud no aprendizaxe.	70

Avaliarase o seguimento do traballo do alumando expresando a través de exposicións de traballos e proxectos.

Valorarase:

1. Coñecemento e comprensión dos conceptos e métodos da materia.
2. Rigor analítico e metodolóxico aplicado na realización das actividades.
3. Aptitud creativa
4. Capacidade expresiva e comunicativa.
5. Actitude no aprendizaxe.

Outros comentarios sobre a Avaliación

A calificación numérica de 0 ao 10 según a lexislación vixente (RD 1125/2003).

Recoméndase ao alumando a asistencia regular para superar a materia-

O alumando que non adquira as competencias na 1ª convocatoria terá que cursar as competencias en 2ª convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Eisner, **Educación na visión artística**, Paidós,

Hernández, F., **Espigador@s da cultura visual. Outra narrativa para a educación das artes visuais**, Octaedro,

Hernández, F., **Educación y cultura visual**, Octaedro,

- **AGIRRE, I. (2000):** Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética. Pamplona: Universidad Pública de Navarra.
- **CAJA J.& BERROCAL M. &OUTROS (2001):** La educación visual y plástica hoy. Barcelona: Graó.
- **EFLAND D. A.& FREEDMAN K. &STUHR P. (2003):** La educación en el arte **EFLAND D. A (2002):** Una historia de la educación del arte. Tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales. Barcelona: Paidós (1990)
- **GIROUX, H. (1996):** Placeres inquietantes. Aprendiendo de la cultura popular. Barcelona: Paidós (1993).
- **HERNÁNDEZ, F. (1997)** Educación y Cultura Visual. Barcelona: Kikiriki
- **HERNÁNDEZ, F. (1991).** El dilema de la educación artística: ¿Enseñar habilidades o estrategias de conocimiento?. En Hernandez, F. & Jódar, A. y Martín, R. : ¿Qué es La educación artística?. Barcelona: Sendai.
- **LOWENFELD, V.&BRITAIN W. (1947):** Desarrollo de la capacidad creadora. Buenos Aires: Kapelusz. (1970)
- **WALKER J.A.& CHAPLIN S. (2002):** Una introducción a la cultura visual. Barcelona: Octaedro

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Antropoloxía: Pensamento e cultura/P02G110V01401

Expresión musical e a súa didáctica/P02G110V01504

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica da expresión plástica e visual/P02G110V01502

Outros comentarios

- O alumnado que non asista debe de informar os primeiros 15 días de comezo das aulas.

- A guía docente é unha declaración de intencións.
 - O alumnado non asistenten considerarase o que falte un 80% das aulas.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xeografía para mestres				
Materia	Xeografía para mestres			
Código	P02G110V01907			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pazo Labrador, Alberto Jose			
Profesorado	Pazo Labrador, Alberto Jose			
Correo-e	apazo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Se trata de que el alumno adquiera los conocimientos, habilidades y destrezas necesarios para tener una visión geográfica de los procesos naturales y humanos. Se trata también de que el alumno desarrolle sus capacidades de análisis y de síntesis y el razonamiento espacial, útiles para su formación profesional.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

(*)Adquirir coñecementos e comprensión dun área relevante do *currículo de Educación Infantil	A1 A7 A12	B1 B3 B6 B12 B13 B14 B19 B22
(*)Adquirir os coñecementos e a comprensión para deseñar e xustificar *programacións docentes	A1 A3 A4 A7 A11 A12	B1 B2 B3 B12 B13 B14 B19 B22
(*)Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	A2 A4 A7	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B12 B13 B15 B19 B22
(*)Elaborar e *evaluar recursos para o ensino e a aprendizaxe xeográficos	A1 A2 A4 A7 A12	B1 B2 B3 B8 B13 B17 B19 B22
(*)Desenvolver e *evaluar contidos do *currículo mediante recursos *didácticos *aropiados e *promover as competencias correspondentes nos estudantes	A1 A2 A3 A4 A7 A11 A12	B1 B2 B3 B5 B7 B9 B15 B22
(*)Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social *crítico	A3 A4 A5 A7 A12	B1 B2 B3 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B19 B22
(*)Manexo das *TICs de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Infantil	A7 A11 A12	B5 B6 B7 B15 B22

(*)Ampliar a formación cultural

A1
A2
A11
A12

B1
B3
B6
B7
B8
B12
B13
B14
B15
B17
B19
B22

Contidos

Tema

1. BLOQUE 1: Situación e representación espacial	Como é a Terra? Como a representamos?A necesidade de saber ler e interpretar mapas
2. BLOQUE 2. As consecuencias xeográficas dos procesos naturais	O sistema natural e os seus compoñentes. Os fundamentos xeográficos da *diversidad de paisaxes naturais
3. BLOQUE 3. As consecuencias xeográficas da acción humana	Cantos somos e como nos distribuímos? Como nos organizamos?Como funciona o sistema global?

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	15	30	45
Traballos tutelados	3	3	6
Outros	5	10	15
Titoría en grupo	3	6	9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	6	9
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9
Outras	4	8	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto; análise e realización de recursos; deseño de programacións
Traballos tutelados	Realización, en grupo, dun comentario exhaustivo dunha folla do Mapa Topográfico
Outros	Asistencia e participación activa nas actividades do aula
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un *seguimiento máis *personalizado das actividades de aprendizaxe
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un *seguimiento máis *personalizado das actividades de aprendizaxe

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Presentación dos traballos realizados no aula (comentarios, reflexións, análises)	10
Traballos tutelados	Presentación do traballo realizado acorde ás pautas propostas	10
Outros	Entrega de reflexións sobre visionado de material audiovisual e debate	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Tres probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario	35
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tres probas prácticas sobre aspectos tratados no temario	35
Outras	Asistencia e participación activa nas actividades do aula	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Las pruebas teóricas y prácticas, los trabajos de aula, tutelado y demás actividades serán liberatorias. En el examen final (oficial) se harán las partes que queden pendientes, en su caso. En caso de no asistir y no realizar las actividades, o no realizar las pruebas correspondientes, se harán todas en el examen final (oficial). Para obtener un aprobado en la calificación final es CONDICIÓN NECESARIA haber superado las pruebas teóricas y prácticas. La realización de las demás actividades por sí solas, aunque numéricamente lo permitan, no será suficiente para conseguir el aprobado final. De la misma manera, el aprobado de la parte teórico-práctica no bastará para el aprobado final sin la realización y superación de las demás actividades

Las pruebas teóricas y prácticas no se compensarán entre sí de cara a la nota final; es preciso aprobar las tres partes de manera independiente. Los contenidos teórico-prácticos de cada prueba serán los siguientes: en la primera, los del bloque 1; en la segunda, los del bloque 2; en la tercera, los del bloque 3. A las pruebas parciales teórico-prácticas sólo se podrán presentar aquellos alumnos que hayan entregado una ficha debidamente cubierta dentro del primer mes.

En la segunda convocatoria, julio, y demás convocatorias extraordinarias, deberá hacerse un examen global de la materia. No se conservarán las notas de eventuales partes aprobadas. Solamente se conservarán, en caso de haberse realizado en el aula, las calificaciones de las actividades de las clases B. De no haber realizado estas actividades, deberán realizarse en ese examen.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA GENERAL

BIELZA DE ORY, V. (ed..) (1993): *Geografía General*. Madrid, Taurus, 2 vols.

ALONSO, J. y otros (2000): *Geografía. Curso de Acceso*. Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces.

ALBET, A. y BENEJAM, P. (2000): *Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global*. Barcelona, ICE de -BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

PLANS, P. (1993): *Geografía Física y Geografía Humana*. Pamplona, EUNSA.

ROMERO, J. (coord.) (2004): *Geografía Humana*. Barcelona, Ariel.

ESTÉBANEZ, J. y otros (1992): *Geografía Humana*. Madrid, Cátedra.

LÓPEZ BERMÚDEZ, F. y otros (1992): *Geografía Física*. Madrid, Cátedra.

- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO, M.T. (2006): *Glosario y prácticas de Geografía Humana*. Madrid, Ed. Universitaria Ramón Areces.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**A educación física como medio de interdisciplinaridade**

Materia	A educación física como medio de interdisciplinaridade			
Código	P02G110V01921			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Lorenzo, Raul			
Profesorado	Varela Lorenzo, Raul			
Correo-e	raulvl@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

(*)	A1	B1
	A2	B8
	A3	B9
	A4	B11
	A5	B12
	A8	B15
	A9	B16
	A10	B17
	A11	B20
	A12	B21
		B22

Contidos	
Tema	
(*)BLOQUE *TEMATICO1. A *motricidad como ferramenta e *nexo *interdisciplinar.	(*)Introdución e conceptos. A E.*F. epistemoloxía e ámbitos.A *interdisciplinariedad. *Transferencia e *enfoque *globalizador.*Ambitos de experiencia na Educación Infantil. *Areas e a súa relación coa E.*F.
(*)BLOQUE *TEMATICO 2. Metodoloxía para a integración de contidos *motrices *interdisciplinares.	(*)*Programación da E.*F. medios e métodos.A E.*F. no *currículo de Infantil. Proxecto Educativo e Proxecto Curricular.Contidos guía. *Psicomotricidad e Xogo en E. Infantil.
(*)BLOQUE *TEMATICO 3. Actividades físicas *interdisciplinares. Propostas e recursos prácticos	(*)Actividades *interdisciplinares. Traballo con proxectos.Temas *transversales en Educación Infantil.Propostas e recursos prácticos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	0	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	20	40	60
Sesión maxistral	20	0	20
Obradoiros	10	4	14
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	8	10	18
Presentacións/exposicións	4	3	7
Debates	4	4	8
Prácticas en aulas de informática	2	0	2
Observación sistemática	0	1	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	0	4
Traballos e proxectos	10	0	10
Probas de resposta curta	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades introdutorias
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación de casos de aula concretos
Sesión maxistral	Transmisión e análise do coñecemento teórico
Obradoiros	Trabaja cooperativo -grupos pequenos- de integración teórico práctica
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Trabaja individual autónomo
Presentacións/exposicións	Demostración al grupo de clase de traballos
Debates	Discusion argumentada sobre partes do programa
Prácticas en aulas de informática	Procura e practica con recursos TIC

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	En clase e TUTORIAS, despacho 217 -ver horarios-.
Resolución de problemas e/ou exercicios	En clase e TUTORIAS, despacho 217 -ver horarios-.
Obradoiros	En clase e TUTORIAS, despacho 217 -ver horarios-.
Prácticas en aulas de informática	En clase e TUTORIAS, despacho 217 -ver horarios-.

Probas	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Tarefas individuais.	15
Presentacións/exposicións	Teórico prácticas	20
Observación sistemática	Calificación de asistencia, participación e resultados	34
Resolución de problemas e/ou exercicios	tarefas cooperativas	15
Traballos e proxectos	Traballos	15
Probas de resposta curta	Exame Final da asignatura. En forma mixta. test, preguntas e exercicios supostos.	1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos con asistencia e participación en clase e que realicen -con resultado positivo- os traballos prácticos propostos, poderán ir liberando a materia por bloques, e non terán necesidade de presentarse a exame final.

Os alumnos matriculados que non asistan con regularidade a clase, terán que realizar unha proba final que incluíra o total dos contidos, e os distintos aspectos metodolóxicos.

Bibliografía. Fontes de información

COLL, C. y otros, **Necesidades educativas especiales y aprendizaje escolar**, Editorial Alianza Psicología,
IBÁÑEZ SANDÍN, C., **El proyecto de educación infantil y su práctica en el aula**, La Muralla,
DÍEZ NAVARRO, M.C., **Proyectando otra escuela. Trabajando por Proyectos en la Educación Infantil**, De la Torre,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil**

Materia	Coñecemento da contorna a través da actividade física na educación infantil			
Código	P02G110V01922			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Abelairas Gómez, Cristian Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@gmail.com			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
(*)1. Coñecer estratexias *motrices para desenvolver as nocións espaciais.	A1 A10	B1 B8 B15 B16

(*)2. *Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural mediante actividades físicas *exploratorias.	A4 A5	B1 B12 B14 B22
(*)3. Saber utilizar o xogo como recurso *didáctico para a exploración e coñecemento da contorna, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios *lúdicos.	A2 A4	B1 B7 B8 B9 B12 B14 B17 B19 B22
(*)4. *Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades *motrices en diferentes contornas.	A2	B1 B8 B15 B16
(*)5. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades *motrices en contornas diferentes ao habitual.	A3	B1 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19 B22
(*)6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos. Ser capaz de desenvolver os hábitos *de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	A2 A4 A5 A11	B1 B7 B11 B12 B13 B14 B19
(*)7. *Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades *motrices en diferentes contornas así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	A8	B1 B14 B15
(*)8. Ser capaz de *promover os comportamentos *respetuosos co medio natural, social e cultural.		B10 B11 B12 B13 B14 B19 B22

Contidos

Tema

- (*)1. A contorna próxima e as súas *implicacións (*) na *motricidade.
- (*)2. Actividades físicas-*motrices *exploratorias. (*)
- (*)3. O coñecemento dos grupos sociais da contorna mediante o xogo. (*)
- (*)4. Os compoñentes básicos do medio natural e (*) as súas posibilidades *motrices.
- (*)5. A contorna cultural e as súas posibilidades *motrices e *lúdicas. (*)
- (*)6. Actividades físicas en contornas diferentes ao aula (parques, zonas *recreativas, medio natural) (*)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	45	67.5
Prácticas de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que serán desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acabar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase un seguimento personalizado de cada alumno e/ou grupo de alumnos, tanto nas titorías semanais, como a través da plataforma faitic
Sesión maxistral	Farase un seguimento personalizado de cada alumno e/ou grupo de alumnos, tanto nas titorías semanais, como a través da plataforma faitic

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Evaluación escrita de los contenidos del programa en la fecha fijada en el calendario de exámenes.	50
Prácticas de laboratorio	Exposición práctica de algún contenido de los bloques del programa. Estas prácticas serán evaluadas durante el calendario de exámenes en las horas fijadas por el profesor.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

As partes superadas gardárense máximo ata a seguinte convocatoria. Despois o alumno/a deberá desenvolver a asignatura completa

Bibliografía. Fontes de información
Gil Madrona, P. et al, Unidades didácticas de educación física para Educación Infantil, 3-6 años. Vol. III,
Gil Madrona, P., Metodología de la educación física en la actuación didáctica en educación infantil,
Rigal, R., EDUCACION MOTRIZ Y EDUCACION PSICOMOTRIZ EN PREESCOLAR Y PRIMARIA, 2006,
VACLAV VOJTA, EL DESCUBRIMIENTO DE LA MOTRICIDAD IDEAL, 2011,
JODENE LYNN SMITH, JUEGOS DE PSICOMOTRICIDAD DE 18 MESES A 5 AÑOS, 2011,
ANA PONCE DE LEON y ROSA ANA ALONSO, MOTRICIDAD EN EDUCACION INFANTIL: PROPUESTAS PRACTICAS PARA EL AU LA, 2010,
PEDRO ANGEL LATORRE ROMAN y JUAN MANUEL LOPEZ SANCHEZ, DESARROLLO DE LA MOTRICIDAD EN EDUCACION INFANTIL: CONSIDERACIONES CURRICULARES, CIENTIFICAS Y DIDACTICAS, 2010,
Ruiz Juan, F., DESARROLLO DE LA MOTRICIDAD A TRAVES DEL JUEGO: MATERIALES CONVENCIONALES Y NO CONVENCIONALES COMO RECURSOS METODOLOGICOS, 2001,
PALOMA SAINZ DE VICUÑA, EDUCAR EN EL AULA DE 2 AÑOS: UNA PROPUESTA METODOLOGICA, 2010,
ANGELES RUIZ DE VELASCO GALVEZ, EL JUEGO SIMBOLICO, 2011,
ANTONIO PAOLI, COMUNICACION Y JUEGO SIMBOLICO: RELACIONES SOCIALES, CULTURA Y PROCESOS DE SIGNIFICACION, 2007,
JULIA OTXOA, UN LUGAR EN EL PARQUE, 2010,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Seguridade e hábitos saudables a través da educación física				
Materia	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física			
Código	P02G110V01925			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ayan Perez, Carlos Luis			
Profesorado	Ayan Perez, Carlos Luis			
Correo-e	cayan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvementos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B13	Razoamento crítico

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Conocer los principios básicos de un desarrollo y comportamiento saludables.	A1	
Ser capaz de crear, seleccionar y evaluar tareas físico-motrices y materiales curriculares seguros, destinados a promover el aprendizaje a través de actividades con sentido para el alumnado de estas edades	A1	B2
Ser capaz de desarrollar los hábitos de autonomía personal y el respeto a las normas en las prácticas físicas y en la convivencia en sus alumnos.	A4	B7
Diseñar actividades encaminadas al desarrollo de las habilidades motrices seguras y saludables.	A3	B7
Detectar situaciones de falta de bienestar del niño o la niña que sean incompatibles con su desarrollo y promover su mejora en el ámbito de la seguridad, autoprotección y de la salud.	A8	
Ser capaz de crear y mantener líneas y lazos de comunicación coordinados con las familias para incidir más eficazmente en los procesos educativos referidos a la salud y a la seguridad en las actividades físicas.	A10	B7
Reflexionar sobre las prácticas en el aula de Educación Física, para mejorar la labor docente y evolucionar hacia las conductas saludables	A11	B13

Contidos

Tema

Se establecen 7 grandes bloques, que serán referentes para los respectivos temas. Su relación se establece identificando su número entre paréntesis, al final del título de cada tema.

1. BLOQUE 1.- Práctica de hábitos saludables en la actividad física infantil: Higiene corporal, alimentación, descanso y educación postural.
2. BLOQUE 2.- Valoración ajustada de los factores de riesgo, adopción de comportamientos de prevención y seguridad en situaciones habituales, actitud de tranquilidad y colaboración en situaciones de enfermedad y de pequeños accidentes en la actividad física infantil.
3. BLOQUE 3.- Utilización segura de espacios deportivos, elementos y objetos.
4. BLOQUE 4.- La cadena de supervivencia y el soporte vital básico en la actividad física infantil.
5. BLOQUE 5.- Primeros auxilios básicos.
6. BLOQUE 6.- Actividades de enseñanza/aprendizaje vinculadas a la salud y a la prevención de accidentes en la actividad física infantil.
7. BLOQUE 7.- Estrategias didácticas para la enseñanza/aprendizaje de la salud, la autoprotección y la prevención de accidentes en la actividad física infantil.

1. La educación física saludable (B1)	1.1. La educación física saludable: marco conceptual y contextual 1.2. La condición física saludable
2. Consideraciones para una práctica segura en la educación física (B2;B3)	2.1. Recursos materiales seguros para la práctica de educación física 2.2. Educación física y patologías infantiles.
3. Los primeros auxilios (B4;B5;B6;	3.1. Primeros auxilios básicos 3.2. La cadena de supervivencia
4. Educación postural y educación física (B1;B6;B7)	4.1. Biomecánica Articular 4.2. La ergonomía en la educación física
5. Promoción de hábitos saludables en la infancia (B1;B7)	5.1. Orientaciones básicas para la prescripción de actividad física en la infancia 5.2. La nutrición infantil

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	0	15	15
Prácticas de laboratorio	29	43.5	72.5
Sesión maxistral	22.5	33.75	56.25
Probas de tipo test	1	1.5	2.5
Traballos e proxectos	1	2.75	3.75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Se desenvolverá de maneira breve y en grupo reducido al finalizar cada sesión.
Titoría en grupo	Se desenvolverá de maneira breve y en grupo reducido al finalizar cada sesión.
Prácticas de laboratorio	Se desenvolverá de maneira breve y en grupo reducido al finalizar cada sesión.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Examen de opción múltiple con respuesta única.	70
Traballos e proxectos	Trabaja práctico sobre los contenidos teóricos de la materia, propuestos por el profesor. Deberá ser expuesto durante las prácticas de laboratorio	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar la materia será necesario obtener una calificación positiva en ambas pruebas de evaluación (prueba tipo test y trabajo).

En el tipo test, habrá que obtener al menos 3.5 ptos de 7 posibles, y en el trabajo, se deberá alcanzar al menos 1.5 ptos de 3 posibles.

La nota final de la materia se obtendrá mediante la suma aritmética de las puntuaciones alcanzadas en ambas partes, siempre y cuándo se cumplan los criterios de calificación anteriormente expuestos.

En caso de no superar ambas pruebas, éstas deberán repetirse en la convocatoria de julio.

En caso de superar una de las dos pruebas, la nota obtenida se mantiene de modo único y exclusivo para la siguiente convocatoria de julio, teniendo entonces que realizarse la otra prueba en dicha convocatoria.

En las siguientes convocatorias (excluida la de julio), el alumno deberá examinarse tanto de la parte teórica como de la parte práctica de la materia, manteniéndose los criterios de puntuación inicialmente expuestos

Bibliografía. Fontes de información

Manidi M, Dafflon-Arvanitou I., **Actividad física y salud : aportaciones de las ciencias humanas y sociales : educación para la salud a través de la actividad física**, Masson,

Delgado M, **Estrategias de intervención en educación para la salud desde la educación física**, INDE,

Delgado M, **Entrenamiento físico-deportivo y alimentación : de la infancia a la edad adulta**, Paidotribo,

Grapa I., **Primeros auxilios para niños : guía práctica de urgencias médicas**, Martínez Roca,

Bassedas E, **Aprender y enseñar en educación infantil**, Graó,

Devís J (1992). Nuevas perspectivas curriculares en educación física. Ed. Inde

Gil P. (2005). Unidades didácticas de educación física para educación infantil de 3-6 años. Ed. Wanceulen

Gil, P. (2004). Metodología de la educación física en educación infantil. Ed. Wanceulen

Ibáñez J, y Astiasarán I.(2010). Deporte y Nutrición. Ed. Aula Magna

López P. (2000). Ejercicios desaconsejados en la actividad física: detección y alternativas. Ed. INDE

Ramos A. (2003). V.V. A.A. (2011). Guía práctica primeros auxilios para bebés y niños. S.A.

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Educación: Educación para la salud y su didáctica/P02G110V01301

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

A educación física como medio de interdisciplinaridad/P02G110V01921

Materias que se recomienda tener cursado previamente

Educación física y su didáctica en la infancia/P02G110V01503

Otros comentarios

Se considera imprescindible la asistencia a las clases prácticas como modo de consolidar los contenidos expuestos en las sesiones teóricas así como de mejorar la formación del alumno.